

18 JAAR BROEDVOGEL-INVENTARISATIE WATERLEIDINGPLAS LOENEN 2004-2021

Foto: Piet Spoorenberg

VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

**RAPPORTNUMMER: 305
APRIL 2022
PIET SPOORENBERG
& JAN MOOIJ**

Colofon:

18 jaar Broedvogel Inventarisatie Waterleidingplas Loenen 2004-2021

April 2022

Piet Spoorenberg en Jan Mooij

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Rapport nummer: 305

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Met dank aan Waternet

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Samenvatting.....	4
Hoofdstuk 1.	Aanleiding en doel van het onderzoek.....	5
Hoofdstuk 2.	Terreinbeschrijving.....	6
Hoofdstuk 3.	Werkwijze.....	8
Hoofdstuk 4.	Resultaten algemeen.....	10
1)	Rietzangvogels.....	11
2)	Moerasvogels.....	12
3)	Watervogels.....	13
4)	Grauwe ganzen.....	10
5)	Weidevogels.....	13
6)	Bosvogels.....	14
Hoofdstuk 5.	Resultaten met bespreking per soort.....	15
Hoofdstuk 6.	Dankwoord.....	37
	Geraadpleegde literatuur.....	38
Bijlage 1.	Kaart met 2 subgebieden A en B (2004 t/m 2016).....	39
Bijlage 2.	Kaart met 2 subgebieden A en B (2017 t/m 2021).....	40
Bijlage 3.	Data inventarisatierondes 2004 t/m 2021.....	41
Bijlage 4.	Lijst van de tellers 2004-2021.....	42

Hoofdstuk 1 Samenvatting

In de jaren 2004 tot en met 2021 is de Loenderveense plas, ook wel Waterleidingplas genoemd, door een team van de Vogelwerkgroep het Gooi en omstreken (VWG) geïnventariseerd op broedvogels. De periode 2004 - 2008 is eerder gerapporteerd in VWG rapport 187 (Spoorenberg en Mooij 2010). De periode 2009 – 2013 is eerder gerapporteerd in VWG rapport 231 (Spoorenberg en Mooij 2014)

Het onderzoek is gedaan volgens de richtlijnen van het Broedvogel Monitoring Project (BMP) van Sovon.

De registratie in het veld en de verwerking ervan tot territoria gebeurde in de loop van de jaren als volgt:

- 2004 t/m 2009 met veldkaarten en handmatig berekening en vaststelling territoria m.b.v. handleiding. (Van Dijk, A.J. 2004)
- 2010 t/m 2016 met veldkaarten, maar invoer berekening territoria m.b.v. de website toepassing www.broedvogelkartering.nl/. (Prop et al. 2010)
- 2017 t/m 2021 rechtstreeks invoer m.b.v. tablet en berekening territoria in Avimap van Sovon. (Vergeer J.W. et al 2016). www.Sovon.nl/nl/avimap-handleiding

Het resultaat is per jaar per soort een kaart met territoria (stippenkaarten). Vanwege het te grote aantal, zijn deze stippenkaarten niet meer in dit rapport opgenomen.

Bij het onderzoek zijn in 18 jaar in totaal 8345 territoria van 75 soorten vastgesteld. Het aantal territoria per jaar varieerde tussen 362 en 542.

Van de soorten waarvan territoria zijn vastgesteld staan er 17 op de Rode Lijst van broedvogels. Dit zijn de boerenzwaluw, boomvalk, brilduiker, grauwe vliegenvanger, grote karekiet, grote lijster, koekoek, nachtegaal, porseleinhoen, roerdomp, spotvogel, tureluur, watersnip, woudaap en zwarte stern,

De Waterleidingplas maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtvlakten. In Europees verband heeft het gebied een speciale betekenis voor een serie vogelsoorten (deels overlappend met de Rode Lijst), die alle minimaal incidenteel, maar vaak ook structureel broedend in het onderzoeksgebied zijn vastgesteld: grote karekiet, ijsvogel, porseleinhoen, purperreiger, rietzanger, snor, woudaap, roerdomp en zwarte stern. Het beheer van het gebied is ten dele hierop afgestemd.

Dat is veelal beheer van de moerashabitat, maar in het geval van ijsvogel en zwarte stern zijn er ook kunstnesten geplaatst. Een sterke toename van grauwe ganzen zorgde door begrazing in toenemende mate voor een zeer sterke afname van het waterriet. Dit had een sterke invloed op de in de rietzone broedende vogels, zoals kleine en grote karekiet, snor, waterral en fuut. In het hele Natura 2000-gebied worden nesten van de grauwe gans verwijderd. Er zijn ook specifieke maatregelen voor de Waterleidingplas genomen: door middel van verjaging met bootjes wordt sinds 2013 voorkomen dat grote groepen ganzen op de plassen gaan ruïen en zich aan de oevers tegoed doen. Sindsdien is er weer geleidelijk herstel van dit riet. Op locaties met grondbroeders wordt door middel van rasters gepoogd vossen op afstand te houden.

Van een aantal soorten is weliswaar volgens de BMP normen een territorium vastgesteld, maar hun territorium is zo groot dat, tenzij een nest is gevonden, niet zeker is of zij ook daadwerkelijk binnen de grenzen van ons gebied gebroed hebben. Het gaat hier over soorten als boomvalk, bruine kiekendief, havik, houtsnip en roerdomp.

De sterke toename van grauwe gans tot 2013 leidde tot een beheer met verjaging (bootjes) en nesten verwijderen en leidde tot een afname van de aantallen. En dientengevolge werd een zeer sterke afname van het waterriet door begrazing door de grauwe gans, omgebogen naar een geleidelijk herstel van dit riet. Dit was vooral van invloed op de in de rietzone broedende vogels, zoals kleine en grote karekiet, snor, waterral en fuut

Ander voor vogels gunstig beheer, is het maaien en afvoeren van landriet in combinatie met een gemiddeld hoger en flexibeler waterpeil. Hierdoor ontwikkelde zich een dotterbloem hooiland met aantrekkingskracht voor weidevogels, zoals Kievit, tureluur en watersnip.

Hoofdstuk 1. Aanleiding en doel van het onderzoek

In de jaren 2004 tot en met 2021 is de Loenderveense plas, ook wel Waterleidingplas genoemd, door een team van de Vogelwerkgroep het Gooi en omstreken (VWG) geïnterviewd op broedvogels. Deze inventarisatie gebeurde op verzoek van Waternet om de invloed van het beheer op de broedvogels te kunnen bepalen en waar nodig het beheer bij te stellen.

Doel van Waternet is, om het beheer van de Waterleidingplas te Loenderveen en de omliggende plassen en moerassen aan te passen ter bevordering van helder en gezond oppervlaktewater en een waardevolle natuur. Onder anderen gaat het daarbij om het verbeteren van het broedgebied van belangrijke riet en moerasvogels zoals grote karekiet, purperreiger, roerdomp en zwarte stern. Een goede broedvogelmonitoring is hierbij uiteraard onontbeerlijk.

Doel van het project van Waternet samen met de VWG is om in het rietmoeras rond de Waterleidingplas de broedvogels te monitoren. Met behulp van de inzichten uit deze inventarisatie kunnen de effecten van de beheermaatregelen op de broedvogels gemeten worden. Ook ondersteunen deze inzichten bij het opstellen en uitvoeren van de beheerplannen gericht op de verhoging van de natuurwaarde in het algemeen en de vogelstand in het bijzonder.

Dit rapport doet verslag over de gehele periode 2004 t/m 2021. Omdat de periodes 2004 - 2008 en 2009 - 2013 al gerapporteerd zijn (Spoorenberg en Mooij 2010, Spoorenberg en Mooij 2014) worden niet alle details uit die periodes in het voorliggende rapport behandeld.

Hoofdstuk 2. Terreinbeschrijving

De Waterleidingplas is het omdijkte deel van de Loenderveense Plas en zoals de naam al aangeeft bestaat het gebied vrijwel geheel uit water. Alleen een deel van de westzijde grenst aan land. De terreinbeschrijving beperkt zich tot het geïnventariseerde deel dat uit de dijk en de onmiddellijk daaraan grenzende begroeiing bestaat.

Overzicht van de ligging Waterleidingplas in de omgeving

De plas aan de binnenzijde van de bedijking wordt vrijwel geheel omzoomd door een vrij smalle rietzoom. Incidenteel in de doorlopende rietrand staan op diverse plaatsen opgeschoten boompjes. Op één plaats steekt vanuit de westzijde een door een smalle rietrand omgeven enkele meters brede landtong – “De Leidam” de plas in. Hier en daar staan opgeschoten kleine boompjes of wat struweel.

Vanaf de zuidzijde via de westkant naar het noorden tot aan de Lambertszkade is de buitenzijde begroeid geraakt door een loofhoutsingel met middelhoge bomen. Op de plaats waar de plas van het landgoed Terra Nova begint ligt een rietveldje, dat bestaat uit overjarig riet met moerasvaren en grote zegge op een drijvende kragge. Dit is een unieke situatie in Nederland. Hier en daar staat een struikje of boompje. Vanaf de aansluiting op de Lambertszkade loopt de middelhoge bosstrook nog even door. Aan de buitenzijde daarvan bevindt zich een brede rietstrook van ongeveer 50-70 m breed. Die zet zich voort tot op de plaats, waar de dijk weer afbuigt naar het noordwesten, slechts hier en daar onderbroken door kleine loofbosjes met ondergroei.

Het grootste deel van dit rietland bestaat uit een primaire verlandingsvegetatie. Een groot deel staat op een drijvende kragge. We zagen hier (tot 2010) een bijzonder zonering: van in het water groeiend riet, lisdodde en riet, via de kragge tot landriet. De buitenrand bleef daarbij traditioneel voor de rietvogels staan.

Het overige rietland wordt iedere winter gemaaid en het plantmateriaal grondig afgevoerd. Met enkele jaren tussenpozen worden boompjes uit het rietland verwijderd. Door het zorgvuldig uitgevoerde maaibeheer in dit rietland aan de oostzijde is een bijzonder waardevol nat dotterbloemhooiland ontstaan.

Luchtfoto vanaf de noordzijde genomen van de waterleidingplas d.d. 28 mei 2017

Foto: Piet Spoorenberg

Sinds 2012 is het waterpeil van de oostelijke Loenderveense plas aangepast. In de winter is het peil in de plas oost 10 cm verhoogd van -1,1 naar -1,0 meter (onder NAP) en het zomerpeil is 10 cm verlaagd van -1,2 naar -1,3 meter (onder NAP). Door deze maatregel staat een flink deel van het rietland 's winter onder water.

In 2009 is de kolonie purperreigers geheel gepreedeerd door een vos. Om herhaling te voorkomen is het oostelijke deel van de ring sindsdien aan beide zijden afgesloten met een vossen werend hek. Voorafgaand aan het broedseizoen 2010 is in dit gedeelte de vos verdreven. De eerste jaren erna was de oostelijke ringdijk vrij van vos. Dit resulteerde niet in een direct herstel van de purperreigerkolonie maar wel tot een explosieve toename van broedende grauwe ganzen in dit deel. Ook weidevogels zoals kievit en tureluur vonden de weg naar het vochtige hooiland. De sterke toename van broedende en vooral ruiende grauwe ganzen in het gebied leidde tot intensieve begrazing van het waterriet. Vanaf 2010 is deze voor rietvogels waardevolle rietkraag in enkele jaren nagenoeg volledig verdwenen.

Vanaf 2013 worden de grauwe ganzen tijdens het broedseizoen met bootjes van de plassen (Terra Nova, Loenderveense plas en Waterleidingplas) verjaagd en vanaf 2015 worden op en rond de waterleidingplas de eieren. grauwe ganzen geraapt als vorm van populatiebeheer.

Sinds 2018 blijkt een enkele vos toch wegen gevonden te hebben om binnen het vossenraster te komen en daarmee ook de grondbroeders te belagen.

Hoofdstuk 3. Werkwijze

Het onderzoek is gedaan volgens de richtlijnen van het Broedvogel Monitoring Project (BMP) van Sovon (van Dijk 2004). Hierbij wordt het gebied een aantal malen volgens een vaste route geïnventariseerd.

De registratie in het veld en de verwerking ervan tot territoria gebeurde in de loop van de jaren als volgt:

- 2004 t/m 2009 met veldkaarten en handmatig berekening en vaststelling territoria m.b.v. handleiding. (Van Dijk, A.J. 2004)
- 2010 t/m 2016 met veldkaarten, maar invoer berekening territoria m.b.v. de website toepassing www.broedvogelkartering.nl/. (Prop et al. 2010)
- 2017 t/m 2021 rechtstreeks invoer m.b.v. tablet en berekening territoria in Avimap van Sovon. (Vergeer J.W. et al 2016). www.Sovon.nl/nl/avimap-handleiding

Het resultaat is per jaar per soort een kaart met territoria (stippenkaarten). Vanwege het te grote aantal, zijn deze stippenkaarten niet in dit rapport opgenomen.

Het terrein is in feite een dijk om een plas. Het is vaak moeilijk om bij het inventariseren de precieze plaats te bepalen. Daarom werden tot in 2016 tijdens het broedseizoen door Waternet om de honderd meter genummerde paaltjes met behulp van GPS geplaatst. Deze paaltjes stonden ook op de gebruikte kaart. Op deze manier was het meestal eenvoudig om de juiste positie van een waargenomen vogel te noteren. Deze aanpak werd overbodig toen in 2017 overgestapt werd op invoer in het veld met tablet, omdat navigatie toen met behulp van de GPS in de tablet mogelijk was.

In 2017 is ook gestart met het inventariseren van de broedvogels in een klein aansluitend terrein – “Het Slangenveldje”. Dit terrein was in 2016 opnieuw ingericht ten behoeve van moerasontwikkeling op de vegetatiekaart nog gemarkeerd als “ruigte”. De resultaten hiervan worden in dit verslag buiten beschouwing gelaten.

Het gebied is te groot om met één groep in één morgen te inventariseren. Omdat de zangactiviteit van veel vogels in de loop van de ochtend afneemt, wordt na verloop van tijd de trefkans lager. Daarom werd met twee telgebieden gewerkt (bijlagen 1 en 2). Bijna altijd konden deze stukken binnen twee uur geteld worden.

De tabel in bijlage 3 geeft de data van de gebrachte bezoeken. Alle tellingen begonnen een uur voor zonsopkomst. Omdat de activiteit van veel soorten in de loop van de ochtend kan variëren werd afwisselend met de klok mee en tegen de klok in geteld. Meestal waren er twee tellers per telgebied, incidenteel waren er één of drie tellers. Bij de avondrondes werden af en toe met geluidsapparatuur geluiden van de waterral weergegeven om een reactie uit te lokken. Verder werd geen gebruik gemaakt van kunstmatige geluiden.

Purperreigers werden wel waargenomen en ingetekend op de veldkaarten, maar het feitelijk aantal broedvogels werd vastgesteld door het tellen van de aantallen nesten. In de eerste jaren werd dit gedaan met vanuit een laagvliegend vliegtuig genomen foto's van het rietland. Later werden nesten geteld door Jan van der Winden door deze in het terrein op te zoeken of met behulp van foto's vanuit een drone

Zwarte sterns zijn niet vastgesteld met de BMP-methode. Sinds 2006 zijn vlotjes neergelegd voor deze soort in de plas en vooral in het aangrenzende Terra Nova. De aantallen broedende paartjes op of bij deze vlotjes werden jaarlijks geteld door de hierbij betrokken vrijwilligers (m.n. Rob van Veen).

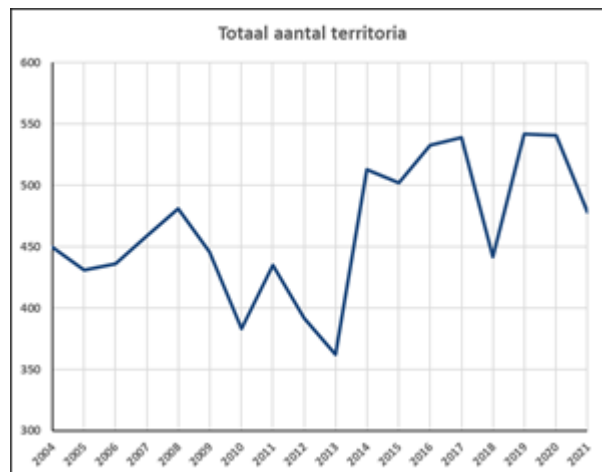

Een probleem bij deze inventarisatie vormden de grauwe ganzen. Deze soort broedt onopvallend tussen het riet, en was permanent ook in grote groepen van waarschijnlijk niet broedende vogels aanwezig. Er is zeker gebroed. Wij hebben op een aantal plaatsen nesten met eieren en eischalen gevonden. De aantallen zijn echter niet te bepalen zonder systematisch naar de nesten te zoeken. Dit hebben wij buiten de werkwijze gehouden. Daarom wordt voor de grauwe gans alleen zijn aanwezigheid aangegeven.

Hoofdstuk 4. Resultaten algemeen

De periode van 18 jaar achtereenvolgend inventariseren van de broedterritoria geeft een boeiend beeld van de ontwikkelingen in de tijd. Het totale aantal territoria is na een daling tot een dieptepunt met 362 territoria in 2013 later weer toegenomen tot ca 500 territoria in de laatste jaren 2019 - 2021.

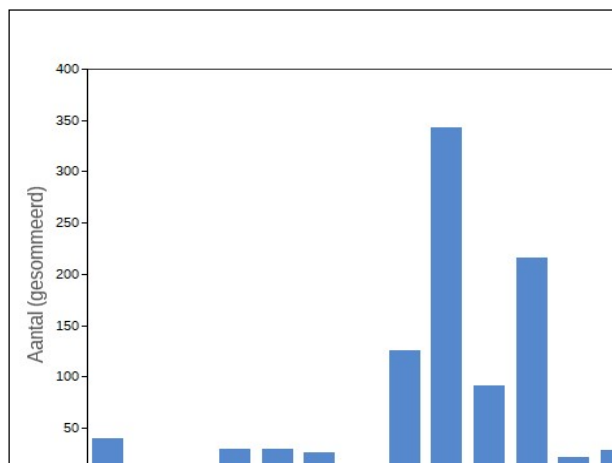
a) *Grauwe ganzen*

Er is met de BMP methode geen onderzoek gedaan naar aantallen territoria van grauwe gans. Bij alle bezoeken zijn grauwe ganzen waargenomen. Er is ook zeker in het gebied gebreed. Als de nesten eenmaal uit waren zagen wij vaak ganzen met jongen, maar omdat de jongen bijna vanaf het uitkomen mobiel zijn kunnen die ook uit nesten buiten het gebied komen. Het is daarom voor ons onmogelijk om op basis van onze waarnemingsrondes ook maar een idee te geven hoeveel nesten er aanwezig zijn. Om dat te weten zou er naar nesten moeten worden gezocht, en dat is niet in overeenstemming met de BMP methode.

Naast het broedvogelonderzoek worden ook jaarrond maandelijkse Sovon watervogeltellingen uitgevoerd.

Uit de resultaten van deze tellingen uitgevoerd door Piet Spoorenberg en Arnold Top blijken de aantallen in de maanden maart t/m juni na de piekperiode 2011 t/m 2014 sterk afgenomen. Deze grote aantallen (ruiende) grauwe waren verantwoordelijk voor het afgrazen van het riet.

In 2013 is gestart met de combinatie van intensief verjagen (met bootjes) van grauwe ganzen en het rapen van eieren. Dit leidde tot het verdwijnen van de grote piek in aantallen vanaf 2014 in het gebied

Aantal getelde grauwe ganzen op de waterleidingplas gesommeerd over de maanden maart t/m mei

b) Rietzangvogels

In bijgaande grafieken staan de aantalsontwikkelingen van de rietzangvogels in de periode 2004-2021.

Bij deze groep zijn twee subgroepen te onderscheiden:

- Vogels die echt in het riet broeden, grote karekiet, kleine karekiet en snor
- Vogels die broeden in riet dat aan het verruigen is en daardoor wat struiken bevat, rietzanger en rietgors.

De sprinkhaanzanger tenslotte broedt in een verder stadium van verruiging. Tot 2009 nog aanwezig in aantallen tussen 4 en 10 maar daarna nagenoeg verdwenen

De lokale afname van de rietbroeders tot 2012 valt samen met de toenemende aanwezigheid van en begrazing van het riet door grauwe ganzen. Vanaf 2013 namen de aantallen weer toe tegelijk met de start van het toegepaste beheer van verjagen en verwijderen van de nesten van de grauwe ganzen in het gebied.

Tot op zekere hoogte is het waterriet hersteld, maar blijft het op het eerste gezicht toch een ijl karakter behouden.

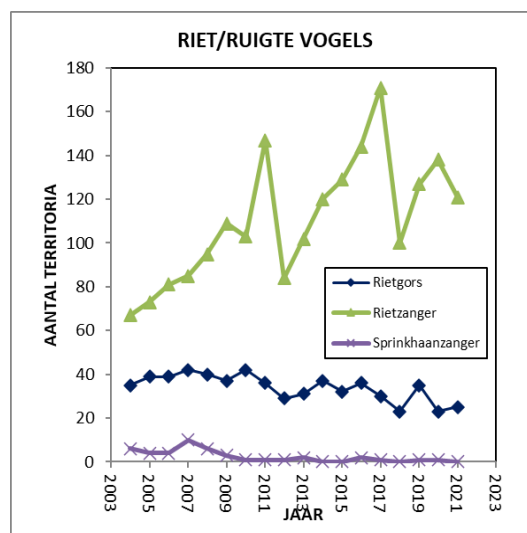
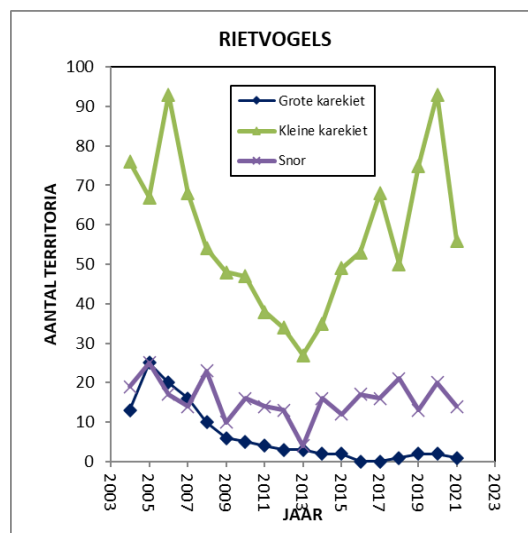
De zandige bodem en het voedselarme door Waternet voorbehandelde water zijn hier mogelijk debet aan.

Bij de kleine karekiet zien we dat het aantal broedparen vanaf 2004 tot 2015 sterk afneemt en in 2013 zelfs meer dan gehalveerd is. Landelijk is de soort in deze periode vrij stabiel en de meest waarschijnlijke verklaring voor de afname in de Loenderveense Plas is het inkrimpen van de rietkragen. Vanaf 2015 wanneer het zero-tolerance beleid tegenover de grauwe gans is ingezet, is er een duidelijk stijgende lijn en in 2020 is de soort weer terug op zijn oude niveau.

In 2021 valt het aantal kleine karekieten weer terug. Echter de landelijke Sovon index over 2021 is nu nog niet bekend, waardoor nu niet zeker is of deze daling conform de trend is, of dat er toch een lokaal element meespeelt.

Ook de grote karekiet laat tussen 2004 en 2015 een sterke afname zien van 25 naar 2 territoria. Landelijk neemt de soort

in die periode ook af, maar niet zo extreem als in de Loenderveense Plas. De grafiek laat zien dat het herstel van de grote karekiet nog op zich laat wachten. Weliswaar worden er vanaf 2019 weer jaarlijks 1 of 2 territoria vastgesteld maar de aantallen van voorheen worden bij lange na niet bereikt. Hier kan meespelen het eerder genoemde aspect dat er door de voedselarme situatie geen uitbundig herstel is van het riet. Bovendien bevindt de soort zich in ons land aan de grens van zijn verspreidingsgebied zodat populatieschommelingen sterk door kunnen werken in het aantal broedparen zonder dat dit te maken heeft met beschikbaar broedbiotoop. Ook voor de grote karekiet geldt dat de toekomstige tellingen mogelijk aanleiding geven tot herzien van de conclusies maar voorlopig kunnen we stellen dat op de voedselarme grond van de Loenderveense Plas het reduceren van de grauwe gans in slechts zeer beperkte mate leidt tot herstel van de grote karekiet.

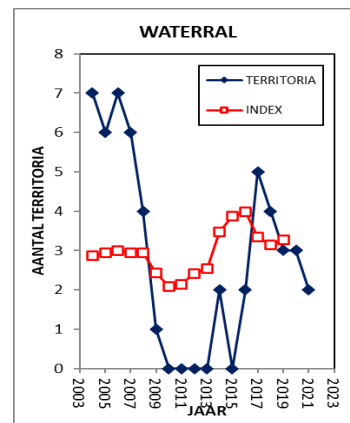

c) Moerasvogels

De waterral was redelijk stabiel tot 2008. Daarna was er een forse afname en verdween de soort als broedvogel. Vanaf 2014 is de waterral weer voorzichtig aan het toenemen. Mogelijk heeft het verdwijnen van het waterriet in de periode 2009-2015 een rol gespeeld. De hergroei van het riet maakt het biotoop geschikter voor de waterral en de bestrijding van de ganzen lijkt dus gunstig voor de waterral.

Deze soort is een vrij zeldzame broedvogel in het Vechtplassengebied. Na het herstel van het riet lijkt de populatie van de waterral weer de landelijke trend te volgen en lijkt dus ook een einde aan de lokale negatieve gevolgen van de verdwenen rietoevers.

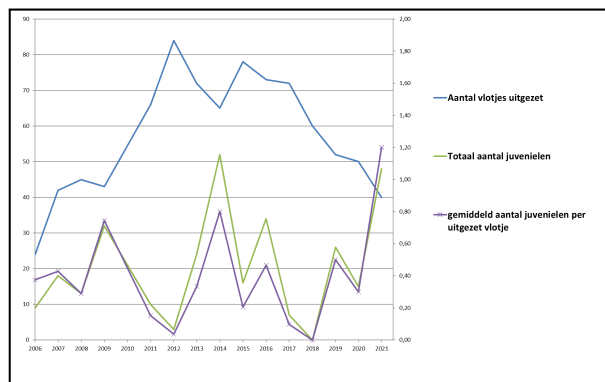
De purperreiger broedt aan de uiterste buitenkant van het riet aan de oostzijde van het gebied. Tot 2008 was het daar nat genoeg om te zorgen dat de vos de nesten niet leegrooft. In 2009 was echter wel sprake van forse predatie door een vos. Er werd een vossenraster geplaatst om deze buiten het betrokken gebied te houden. Maar ondanks de afwezigheid van de vos kwam de kolonie de purperreigers niet meer terug. Mogelijk was er onvoldoende geschikt nestbiotoop als gevolg van verdwenen waterriet als gevolg van begrazing door grauwe ganzen.

Er werden wel purperreigers waargenomen, maar die kwamen waarschijnlijk van de kolonie in Breukeleveense Plas. Sedert 2018 worden weer enkele nesten gevonden met behulp van beelden vanuit de lucht (drone). De hervestiging van de purperreiger toont de waarde aan van het moeras in het oostelijk deel van het gebied.

De roerdomp is een zeer zeldzame broedvogel in het vechtplassengebied en het is hoopgevend dat deze soort ook in het riet van de Loenderveense Plas is gehoord. De komende jaren moeten uitwijzen of dit een structurele vestiging is.

Voor zowel de roerdomp als de purperreiger geldt dat het niet zeker is of het voorkomen gerelateerd is aan de bestrijding van de ganzen. Beide soorten doen het de laatste jaren ook landelijk goed.

De zwarte stern broedt op vlotjes in Terra Nova, dat direct ten westen van het onderzochte gebied ligt. De ontwikkeling van de zwarte sterns werd apart van het BMP onderzoek gevolgd. De aantallen broedende sterns laten een behoorlijke wisseling tussen de jaren zien. Maar toch is de jaarlijkse aanwezigheid van deze soort als broedvogel van grote waarde

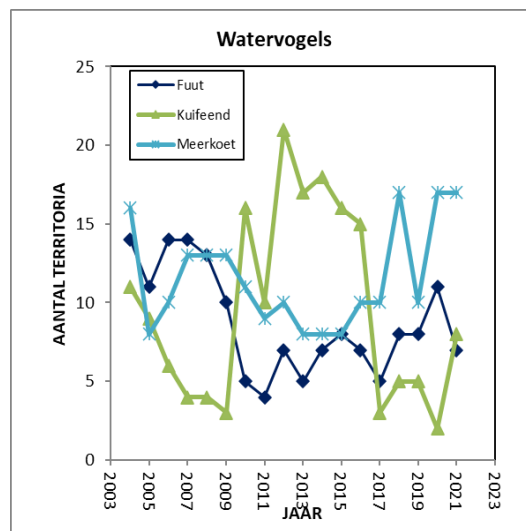

d) Watervogels

Hoewel de aantallen niet hoog zijn, lijkt er iets merkwaardigs te zijn in de periode tussen 2010 en 2016. In deze periode zien we een toegenomen aantal kuifeenden, terwijl fuut en meerkoet in die periode juist een afnemend aantal laten zien. Een daling van het aantal kuifeenden vanaf 2016 valt vervolgens samen met de toename van meerkoet en ook de fuut laat een herstel in aantallen zien.

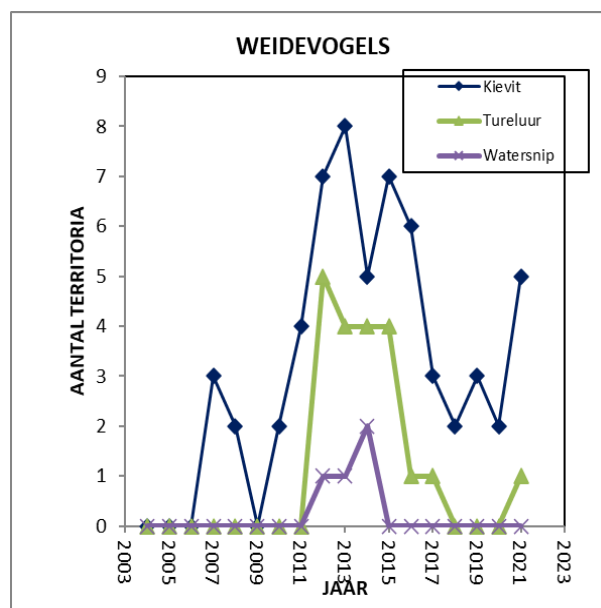
Een mogelijke relatie met het verdwijnen en terugkeren van de het oeverriet is niet uitgesloten.

e) Weidevogels

Het ontstane zeer natte dotterbloem hooiland bleek vanaf 2010 een toenemende aantrekkingskracht te ontwikkelen voor de weidevogels kievit, tureluur en zelfs de kritische watersnip. Maar de aantallen liepen vanaf 2015 alweer terug. Vermoedelijk door de aanwezigheid van een vos, die in dit - voor vossen afgesloten - gebied toch wist binnen te dringen.

Daar staat tegenover, dat de afwezigheid van de vos ook een aantrekkend effect heeft op de op de grond broeden grauwe ganzen.

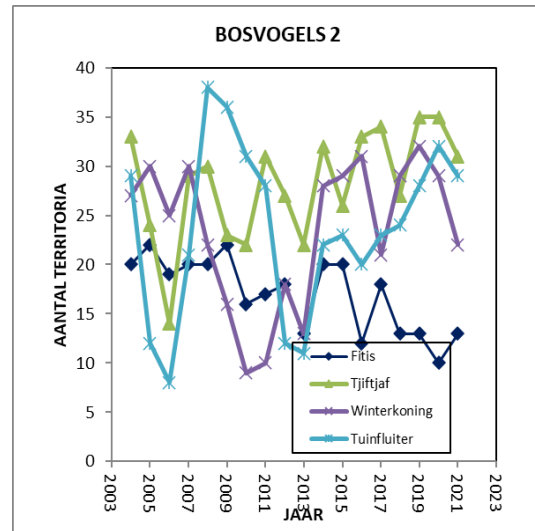
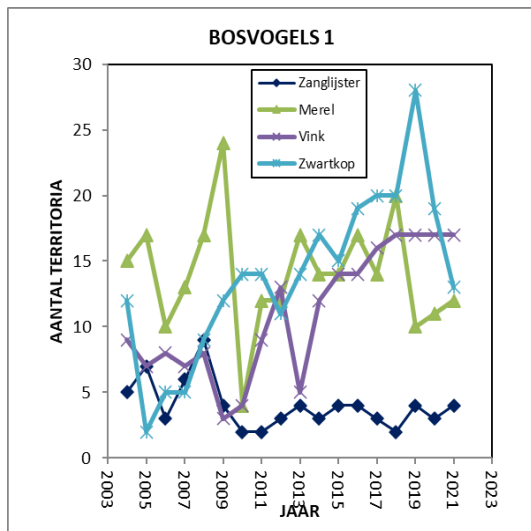

f) Bosvogels

Bosvogels vormen een wat bijzondere categorie in dit waterige gebied. De variaties en mogelijk trend, die we hierin zien, blijken veelal samen te vallen met de landelijk trendlijnen. Hier zijn dus geen terrein specifieke verklaringen voor te geven.

Dit geldt niet voor de vink, die in het gebied een licht stijgende trend laat zien, terwijl de soort landelijk stabiel is. Mogelijk profiteert deze soort van het ouder worden van de elzen en berken.

Hoofdstuk 5. Resultaten met bespreking per soort

In dit hoofdstuk worden de resultaten kort weergegeven en besproken.

In onderstaand tabel een overzicht van alle vastgestelde territoria per soort en per jaar.

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Baardman	6																	
Bergeend									1				1					
Blauwborst		2		1	1	1	1	3	5	1	7	3	6	6	3	5	3	3
Boerenzwaluw						1	1		1					3	1	1	1	
Boomkruiper			1								2	3	1	1	3	3	1	
Boomvalk			1		1													
Bosrietzanger	6	3				3	1									3	3	2
Bosuil			1				1		1	1			1	1				
Braamsluiper																		2
Bridluiker						1												
Brúne kiekendief		1											1	1				
Buizerd																		
Cetti's zanger															1	2	3	4
Dodaars	1			1														
Fitis	20	22	19	20	20	22	16	17	18	13	20	20	12	18	13	13	10	13
Fluut	14	11	14	14	13	10	5	4	7	5	7	8	7	5	8	8	11	7
Gaai			1	0	1	1		1	1		1	1						
Gekraagde roodstaart								1										
Geoorde fuut									1									
Goudvink									2		2	1						
Grasmus								1								1	2	
Graspieper																		1
Grauwe vliegenvanger							1							2	1	1		
Groenling									1				1	2	1	1		
Grote bonte specht			1	1	1		3		5	1	2	1	3	3	3	3	2	4
Grote canadese gans																1		
Grote karekiet			20	16	10	6	5	4	3	3	2	2			1	2	2	1
Grote lijster					1													
Havik	1	1										1	1					
Heggenmus				2	3	4	3				2		2	3	2	2		1
Holenduif																	1	
Houtduif			1						1		3	1		1	4	1	1	2
Houtsnip			1															
IJsvogel				1	1	2												
Kievit				3	2		2	4	7	8	5	7	6	3	2	3	2	5
Kleine karekiet	76	67	93	68	54	48	47	38	34	27	35	49	53	68	50	75	93	56
Knobbelzwaan					3	2		2				2	1			1	1	1
Koekoek	3	4	3	4	4	3	4	4	4	1	4	3	2	2	2	4	4	1
Koolmees	3	8	4	4	6	6	4	5	8	8	9	9	7	10	8	15	6	7
Krakeend	1			1		2			1	1	3	1	5	1	2	3	2	2
Krooneend					1		3		3	3	6	5	1		4	1	4	2
Kuifeend	11	9	6	4	4	3	16	10	21	17	18	16	15	3	5	5	2	8
Meerkoet	16	8	10	13	13	13	11	9	10	8	8	8	10	10	17	10	17	17
Merel	15	17	10	13	17	24	4	12	12	17	14	14	17	14	20	10	11	12
Nachttegaal								1	2				1	1				
Nijlgans	1	1					1		1				1	1	1	1		
Pimpelmees	1	4	7	3	5	4	1	6	6	5	6	4	3	7	5	8	8	6
Porseleinhoen													1					
Purperreiger	1	1	12	14	15	3	2	2							1		3	4
Putter	5	8	2								3	5	2	4	4	3	1	4
Rietgors	35	39	39	42	40	37	42	36	29	31	37	32	36	30	23	35	23	25
Rietzanger	67	73	81	85	95	109	103	147	84	102	120	129	144	171	100	127	138	121
Roerdomp																		1
Roodborst	5	4		6	3	2	2	1	1	2	2	8	10	3	5	3	3	8
Snor	19	25	17	14	23	10	16	14	13	4	16	12	17	16	21	13	20	14
Soepeend																1		
Spotvogel		1							1	1				1				
Sprinkhaanzanger	6	4	4	10	6	3	1	1	1	2			1	1	1	1	1	1
Staatmees			1						1		1		1	1	2	0	0	1
Tafeleend		3	3				1		1			1	2	1				
Tijftjaf	33	24	14	29	30	23	22	31	27	22	32	26	33	34	27	35	35	31
Tuinfluter	29	12	8	21	38	36	31	28	12	11	22	23	20	23	24	28	32	29
Tureluur									5	4	4	4	1	1				1
Vink	9	7	8	7	8	3	4	9	13	5	12	14	14	16	17	17	17	17
Waterhoen		1			1										1	1		
Watrerral	7	6	7	6	4	1					2		2	5	4	3	3	2
Watersnip									1	1	2							
Wilde eend	2		3	4	3	2	2	3	6	4	5	8	9	5	4	6	3	5
Winterkoning	27	30	25	30	22	16	9	10	18	13	28	29	31	21	29	32	29	22
Witte kwikstaart		1	1	2	1	2	1	2	2	1	4	2	1	3	0	5	2	1
Woudaap																1		
Zanglijster	5	7	3	6	9	4	2	2	3	4	3	4	4	3	2	4	3	4
Zwarte kraai													1	1		2		1
Zwarte stern			10	10	11	26	0	13	7	22	43	26	23	13		13	14	13
Zwartkop	12	2	5	5	9	12	14	14	11	14	17	15	19	20	20	28	19	13
Totaal aantal territoria	450	431	436	459	480	446	383	435	392	362	513	502	533	539	442	542	541	478

Aantal territoria per soort en per jaar

Hieronder worden alle soorten waarvan in de loop van het onderzoek een territorium is vastgesteld apart besproken. De tabel bij de soortnaam geeft het aantal vastgestelde territoria per jaar. Voor een aantal soorten is ter illustratie het aantalsverloop ook in een grafiek weergegeven. Naast het aantalsverloop wordt daarbij ook de variatie (index) in Nederland zoals die blijkt uit het BMP van Sovon over de jaren 2004 t/m 2019 (2020 en 2021 zijn op het moment van rapporteren nog niet beschikbaar). Deze lijn is zo genormaliseerd dat het

gemiddelde gelijk is aan het gemiddelde aantal territoria. Op deze manier is onmiddellijk te zien in hoeverre de variaties in Loenderveen overeenkomen met die in heel Nederland.

Dodaars (*Tachybaptus ruficollis*)

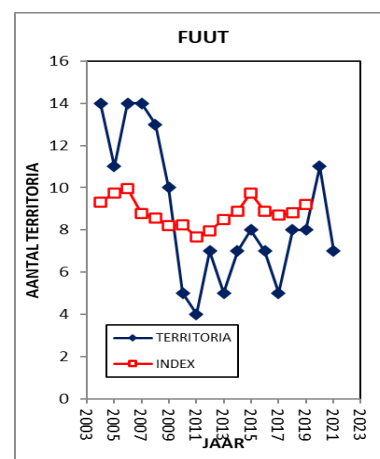
Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dodaars	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

De dodaars broedt vooral op kleine watertjes, maar hij kan ook op grote oppervlakken voorkomen als daar ondiepe gebieden met een rijke begroeiing aanwezig zijn. Voor 2011 werd de soort in elk jaar waargenomen, maar daarna alleen nog maar in 2012. Alleen in 2004 en 2007 was er sprake van een territorium. Landelijk neemt de soort licht af.

Fuut (*Podiceps cristatus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Fuut	14	11	14	14	13	10	5	4	7	5	7	8	7	5	8	8	11	7

Voor de fuut lijkt de Loenderveense Plas zeer geschikt. Hij broedt tussen de rietkragen. Het bepalen van de territoria is niet eenvoudig, omdat de vogels door elkaar kunnen zwemmen en zich ook regelmatig tussen het riet verschuilen. Tot 2009 zijn de aantallen stabiel met een gemiddelde van ongeveer 12 territoria. Daarna dalen de aantallen tot 2011 sterk naar 4 om vervolgens weer langzamerhand toe te nemen naar gemiddeld 8. Het zou kunnen zijn, dat de fuut hier reageert op het verdwijnen en later weer langzaam herstellen van het waterriet als broedgebied. Zie hiervoor ook de effecten op de rietzangvogels.

Geoorde fuut (*Podiceps nigricollis*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Geoorde fuut	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

De geoorde fuut is een soort van vrij besloten en ondiepe plassen. Alleen in 2012 is de soort waargenomen. Deze waarneming, in het noordwesten aan de buitenkant van het gebied, was voldoende om een territorium te mogen aannemen.

Roerdomp (*Botaurus stellaris*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Roerdomp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

Tot aan 2020 werd de roerdomp in het terrein alleen waargenomen als wintergast. In 2020 was echter sprake van roepende mannetje(s). Daarbij is de locatie moeilijk vast te stellen. Ook in 2021 was er weer een roepend mannetje in zijn territorium.

Rode lijst: kwetsbaar

Woudaap (*Ixobrychus minutus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Woudaap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

De woudaap is een lastige soort om te ontdekken, zeker als deze in lage dichtheden voorkomt. In 2019 kwamen er begin juli waarnemingen binnen, nadat de inventarisatierondes al beëindigd waren.

Met behulp van foto's kon vastgesteld worden ook dat er 2 juvenielen grootgebracht werden. Ondanks extra alertheid is sindsdien geen herhaling van een territorium woudaapje vastgesteld.

Rode lijst: ernstig bedreigd

Foto: Ellen de Bruin

Purperreiger (*Ardea purpurea*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Purperreiger	1	1	12	14	15	3	2	2	0	0	0	0	0	0	1	0	3	4

De purperreiger broedt in rietlanden en struiken of lage bomen. In ons gebied broedt hij aan de uiterste buitenkant van het riet aan de oostzijde van het gebied. Tot 2008 was het daar nat genoeg om te zorgen dat de vos de nesten niet leegroeft. In 2009 was echter wel sprake van predatie door een vos. Het oostelijke deel van de ringdijk werd daarom afgeschermd met een raster om de vos buiten het betrokken gebied te houden. Maar ondanks de afwezigheid van de vos kwam de kolonie de purperreigers niet meer terug. De grauwe ganzen en weidevogels stelden de afwezigheid van de vos in dit deel van het gebied overigens wel bijzonder op prijs. Ook in de latere jaren werden purperreigers waargenomen, maar die kwamen waarschijnlijk van de kolonie in Breukeleveensche Plas. Sedert 2018 worden weer enkele nesten gevonden met behulp van beelden vanuit de lucht (drone).

Knobbelzwaan (*Cygnus olor*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Knobbelzwaan	0	0	0	0	3	2	0	2	0	0	0	2	1	0	0	1	1	1

De knobbelzwaan broedt in allerlei waterrijk gebied. Hoewel de soort in alle jaren waargenomen werd, vonden we niet in alle jaren territoria. Die lagen over het gebied verspreid. Omdat knobbelzwanen zeer opvallend broeden is het niet aannemelijk dat wij veel nesten gemist hebben. Landelijk zijn de aantallen stabiel.

Grote canadese gans (*Branta canadensis*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grote canadese gans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Op een enkel territorium in 2019 na, blijkt de Canadese gans geen broedvogel in het gebied te zijn.

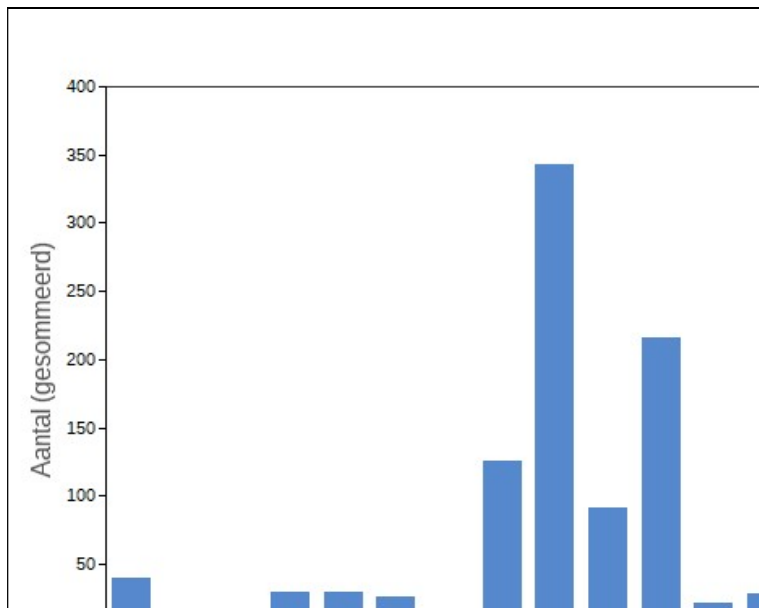

Grauwe Gans (*Anser anser*)

Bij alle bezoeken zijn grauwe ganzen waargenomen. Er is ook zeker in het gebied gebroed. Als de nesten eenmaal uit waren zagen wij vaak ganzen met jongen, maar omdat de jongen bijna vanaf het uitkomen mobiel zijn kunnen die ook uit nesten buiten het onderzoeksgebied komen. Het is daarom voor ons onmogelijk om op basis van onze waarnemingsrondes ook maar een idee te geven hoeveel nesten er aanwezig zijn. Om dat te weten zou er naar nesten moeten worden gezocht.

Naast het broedvogelonderzoek worden ook maandelijkse Sovon watervogeltellingen uitgevoerd.

Uit de resultaten van deze tellingen uitgevoerd door Piet Spoorenberg en Arnold Top blijken de aantallen in de maanden maart t/m juni na de piekperiode 2011 t/m 2014 sterk afgenomen.

Aantal getelde grauwe ganzen op de waterleidingplas gesommeerd over de maanden maart t/m mei

Deze afname kan beschouwd worden als het resultaat van de combinatie van intensief verjagen (met bootjes) van ganzen en het rapen van eieren.

Nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nijlgans	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	2	1	0	1	1	1	0	0

De nijlgans broedt meestal in bomen. Geschikte bomen zijn niet talrijk in het onderzochte gebied, maar wel in de omgeving. In de helft van de jaren waren er voldoende waarnemingen om een territorium aan te mogen nemen, maar of ze echt in het terrein gebroed hebben is niet zeker. Landelijk neemt de nijlgans nog steeds sterk toe.

Bergeend (*Tadorna tadorna*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bergeend	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0

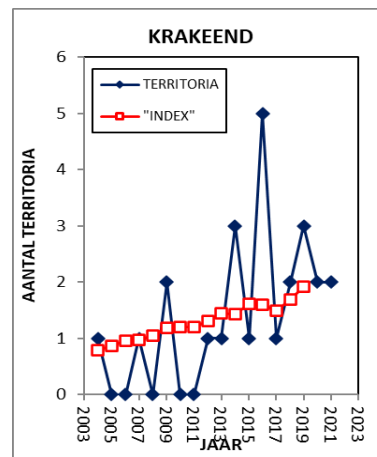
In bijna alle jaren werden bergeenden waargenomen. Alleen in 2008, 2012 en 2016 waren er voldoende waarnemingen om een territorium aan te mogen nemen. Gebroed werd er wel, maar dat gebeurde in de omgeving van de plas waar de voorbewerking (coagulatie) van het water met ijzerchloride plaats vindt. Hier werden meerdere malen bergeenden met jonge kuikens gezien. Bergeenden broeden meestal in holtes. Mogelijk broeden de eenden ergens in een konijnenhol of onder een gebouw.

Krakeend (*Anas strepera*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Krakeend	1	0	0	1	0	2	0	0	1	1	3	1	5	1	2	3	2	2

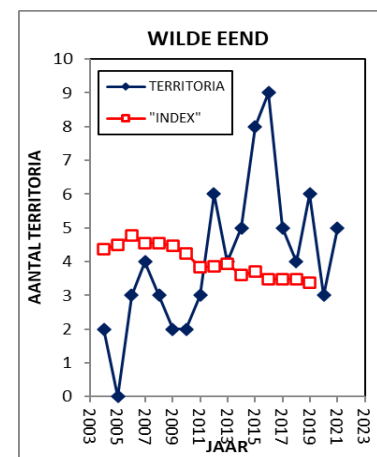
De krakeend broedt in ruige vegetatie langs het water. In het onderzoeksgebied is sprake van een geleidelijk toename van het aantal territoria. Dit is in overeenstemming met de landelijk trend.

Wilde Eend (*Anas platyrhynchos*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wilde eend	2	0	3	4	3	2	2	3	6	4	5	8	9	5	4	6	3	5

Wilde eenden broeden zeer verscholen op allerlei plekken. Een territorium vaststellen is daarom vrij moeilijk en de juiste plek vinden is nog moeilijker. Duidelijk is dat er ieder jaar een aantal in ons gebied broeden en dat hier niet een duidelijke trend in is te herkennen. Landelijk is sprake van een afname.

Soepeend (*Anas platyrhynchos*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Soepeend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

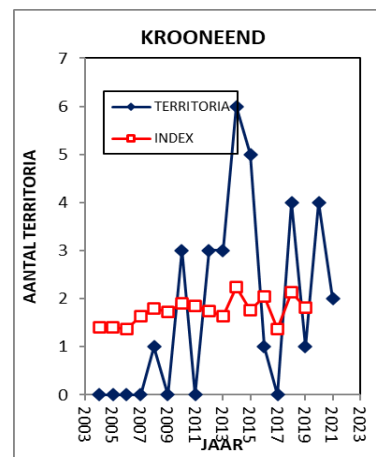
Van de soepeend is in alle 18 jaar alleen in 2019 een territorium vastgesteld.

Krooneend (*Netta rufina*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Krooneend	0	0	0	0	1	0	3	0	3	3	6	5	1	0	4	1	4	2

De krooneend werd voor het eerst in 2008 als broedvogel waargenomen. Sindsdien fluctueerden de aantallen territoria in het gebied nogal sterk, maar over het algemeen lijkt er wel sprake te zijn van een stijgende trend. De krooneend heeft zuiver water nodig omdat hij vooral leeft van kranswieren. Ook landelijk is sprake van een licht stijgende trend.

Tafeleend (*Aythya ferina*)

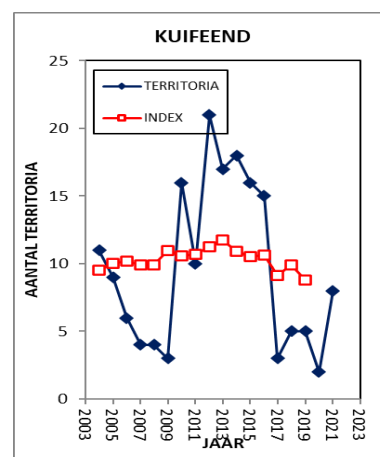
Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tafeleend	0	3	3	0	0	0	1	0	1	0	0	1	2	1	0	0	0	0

De tafeleend is in kleine en wisselende aantallen aanwezig in het gebied. Sinds 2018 zijn geen territoria meer vastgesteld. Landelijk is de populatie stabiel.

Kuifeend (*Aythya fuligula*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kuifeend	11	9	6	4	4	3	16	10	21	17	18	16	15	3	5	5	2	8

De kuifeend nam in de eerste zes jaar van de tellingen geleidelijk af (van 11 naar 3), maar daarna zagen wij een spectaculaire toename (meer dan 15). Deze werd echter weer opgevolgd door een evenzo spectaculaire afname (naar ca 5 territoria) in 2017. Landelijk blijkt er sinds 2014 sprake van een geleidelijke afname.

Brilduiker (*Bucephala clangula*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brilduiker	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

De brilduiker werd in alle jaren waargenomen, maar meestal te vroeg in het seizoen om een wintergast uit te kunnen sluiten. Alleen in 2009 was een paartje langdurig aanwezig. Er werden overigens geen jongen gezien. Landelijk is de brilduiker een zeldzame broedvogel met een dalende trend.

Rode lijst: gevoelig

Bruine Kiekendief (*Circus aeruginosus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bruine kiekendief	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Hoewel vrijwel alle jaren wel bruine kiekendieven werden waargenomen, was alleen in 2005 sprake van een vastgesteld territorium. In alle andere jaren werden de criteria voor een territorium niet gehaald. Landelijk gaat deze soort achteruit.

Buizerd (*Buteo buteo*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Buizerd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0

Alleen in 2016 en 2017 was sprake van een territorium en een vastgestelde nestlocatie in het gebied.

Havik (*Accipiter gentilis*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Havik	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0

De havik is in alle jaren waargenomen, maar in de meeste jaren voldeden de waarnemingen echter niet aan de criteria voor een territorium.

Landelijk is de havik sinds 1994 vrij stabiel.

Boomvalk (*Falco subbuteo*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Boomvalk	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

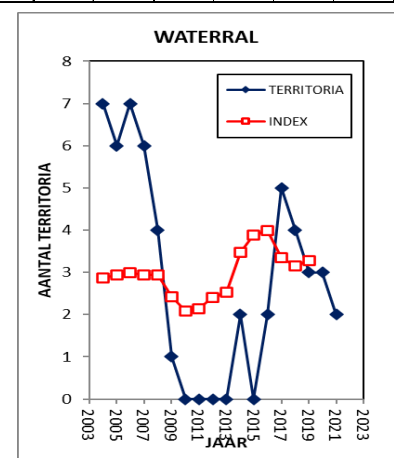
Alleen in de jaren 2006 en 2008 was sprake van een vastgesteld territorium. In de overige jaren werden onregelmatig en in afnemende mate boomvalken waargenomen. Landelijk is de trend sinds 1990 dalende. Rode lijst: kwetsbaar.

Waterral (*Rallus aquaticus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Waterral	7	6	7	6	4	1	0	0	0	0	2	0	2	5	4	3	3	2

De waterral was redelijk stabiel tot 2008. Daarna was er een forse afname en verdween de soort als broedvogel. Vanaf 2014 is de waterral weer voorzichtig aan het toenemen.

Mogelijk heeft het verdwijnen van het waterriet een rol gespeeld. Maar de ontwikkeling in het gebied volgt ook de landelijk trend.

Porseleinhoen (*Porzana porzana*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Porseleinhoen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

Alleen in 2016 werd een territorium van het porseleinhoen vastgesteld.
Rode lijst: kwetsbaar

Waterhoen (*Gallinula chloropus*)

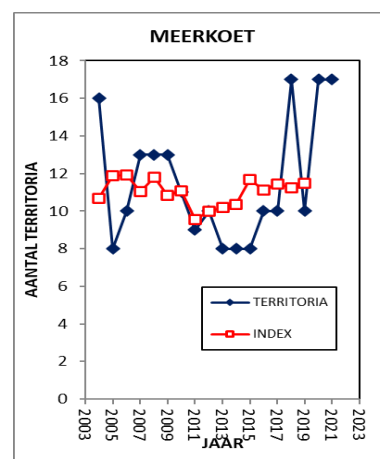
Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Waterhoen	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0

Van het waterhoen is in 4 van de 18 jaren een territorium vastgesteld. Landelijk was sprake van een matige afname tot 2014 en lijkt er sindsdien sprake van een toename.

Meerkoet (*Fulica atra*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Meerkoet	16	8	10	13	13	13	11	9	10	8	8	8	10	10	17	10	17	17

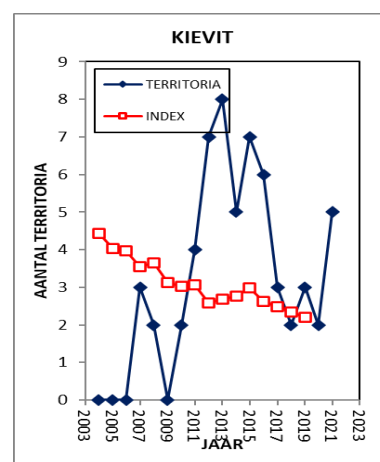
Het aantal meerkoeten schommelt alle jaren rond de 12 territoria. Landelijk neemt de meerkoet toe.

Kievit (*Vanellus vanellus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kievit	0	0	0	3	2	0	2	4	7	8	5	7	6	3	2	3	2	5

De kievit heeft geprofiteerd van het maaien van het rietland aan de oostkant van het gebied. Het daardoor ontstane uiterst natte dotterbloemen hooiland telde tot 2013 steeds meer territoria (maximum 8). De maatregelen om de vos hier weg te houden maakten het gebied waarschijnlijk nog aantrekkelijker. Het vos-werende hek blijkt sinds 2015 minder effectief, omdat er met enige regelmaat tijdens de tellingen ook een vos gezien werd. Dit zou deels een verklaring kunnen zijn van de afname sindsdien van de aantallen kieviten.
Landelijk is er een jarenlange dalende trend van deze weidevogel.

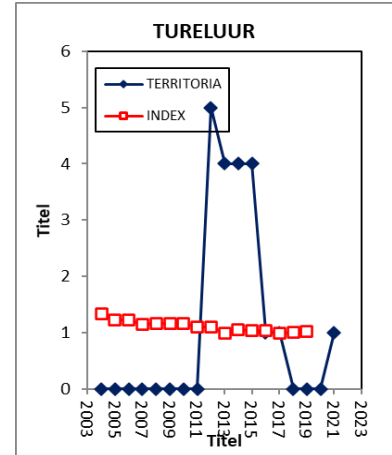

Tureluur (*Tringa totanus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0	0	5	4	4	4	1	1	0	0	0	1

De natte dotterbloemhooilanden bleken niet alleen voor de Kievit, maar ook voor de tureluur geschikt geworden. Maar na een opleving vanaf 2012 (max 5 territoria) verdween de soort in 2018 weer volledig als broedvogel in 2018. De aanwezigheid van een vos binnen de hekken is hier mogelijk deebet aan. Landelijk neemt de tureluur af. Rode lijst: gevoelig

Watersnip (*Gallinago gallinago*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Watersnip	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0

De watersnip profiteerde evenals de tureluur tijdelijk van het ontstaan van het zeer natte dotterbloem hooiland. Helaas verdween deze mooi soort na aanwezigheid in 2012-2014 weer als broedvogel. Rode lijst: bedreigd

Houtsnip (*Scolopax rusticola*)

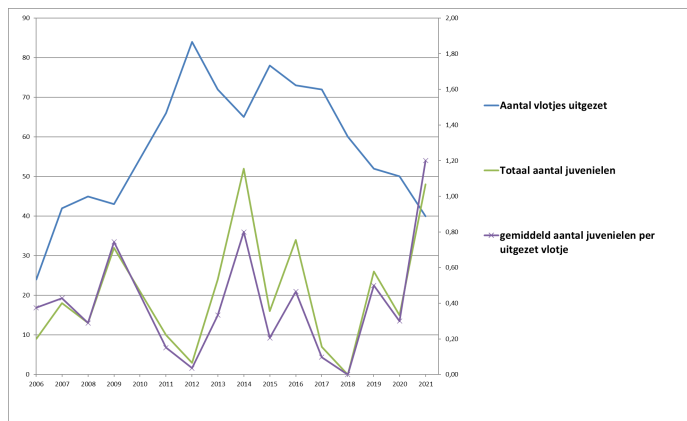
Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Houtsnip	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Van de houtsnip werden in 3 jaren (2006, 2008, 2009) een territorium vastgesteld in het moerasbosje in het NO van het gebied. Maar omdat de territoriumvluchten van een houtsnip een groot gebied kunnen bestrijken is het niet zeker of hier ook daadwerkelijk gebreed is.

Zwarte Stern (*Chlidonias niger*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zwarte stern	0	0	10	10	11	26	0	13	7	22	43	26	23	13	0	13	14	13

De zwarte stern broedt op vlotjes in Terra Nova, dat direct ten westen van het onderzochte gebied ligt. De ontwikkeling van de zwarte sterns werd aanvullend op de reguliere inventarisatierondes gevolgd. De aantallen broedende sterns laten een behoorlijke wisseling tussen de jaren zien. En trend is hierin niet vast te stellen. Landelijk is hij stabiel, maar er lijkt sinds 2015 sprake van afname. Rode lijst: bedreigd

Houtduif (*Columba palumbus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Houtduif	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	3	1	0	1	4	1	1	2

In alle jaren werd de houtduif waargenomen. In de eerste 10 jaren was nauwelijks sprake van een territorium, maar sinds 2014 is de houtduif nagenoeg alle jaren aanwezig met 1 of enkele territoria. De houtduif broedt vaak laat in het jaar; het is mogelijk dat daardoor territoria gemist zijn. Landelijk was de trend dalend tot 2004 daarna weer een voorzichtige toename.

Holenduif (*Columba oenas*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Holenduif	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0

De Holenduif was alleen in 2020 als broedvogel aanwezig in het moerasbosje aan de Zuidoostelijke zijde.

Koekoek (*Cuculus canorus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Koekoek	3	4	3	4	4	3	4	4	4	1	4	3	2	2	2	4	4	1

De aantallen van de koekoek zijn opvallend stabiel met 2 tot 4 territoria. De soort staat als kwetsbaar op de Rode Lijst. Landelijk is na een daling van 1984 tot 2004 sindsdien weer licht toenemend.

Rode lijst: kwetsbaar

Bosuil (*Strix aluco*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bosuil	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0

In 6 van de 18 jaar werd een territorium vastgesteld, in alle gevallen net ten westen van het onderzoeksgebied. Landelijk is deze soort stabiel

Ijsvogel (*Alcedo atthis*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ijsvogel	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	1	2	2	2	1	1	3	1

Op het terrein zijn vier ijsvogelwandjes aangelegd. Tijdens de BMP rondes werden deze niet geïnspecteerd. De territoria werden vastgesteld op basis van roepende ijsvogels.

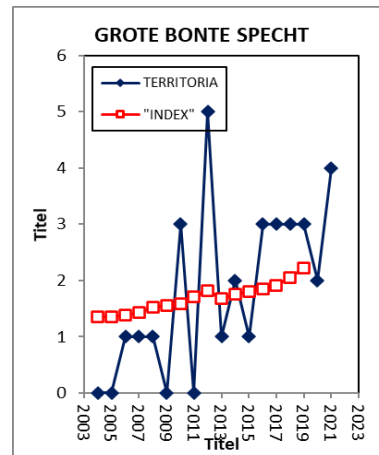
De nesten werden door Waternet en de ijsvogelgroep wel geïnspecteerd op aanwezigheid van broedende ijsvogels. Het ligt in de lijn der verwachting, dat onze tellingen, waarbij we niet gericht naar nesten zoeken, een onderschatting van de daadwerkelijk broedende ijsvogels oplevert. De betrekkelijk geringe afstand tussen de aangelegde wanden is hier mede debet aan.

Grote Bonte Specht (*Dendrocopus major*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grote bonte specht	0	0	1	1	1	0	3	0	5	1	2	1	3	3	3	3	2	4

De grote bonte specht lijkt toe te nemen in het gebied en volgt hiermee de landelijke trend.

Boerenzwaluw (*Hirundo rustica*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Boerenzwaluw	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	3	1	1	1	0

In alle jaren zien we boerenzwaluwen jagen boven de plas. In verschillende jaar was ook sprake van een territorium bij het bruggetje bij de waterinlaat. Broeden onder bruggen is niet ongebruikelijk voor deze soort. Rode lijst: gevoelig

Witte Kwikstaart (*Motacilla alba*)

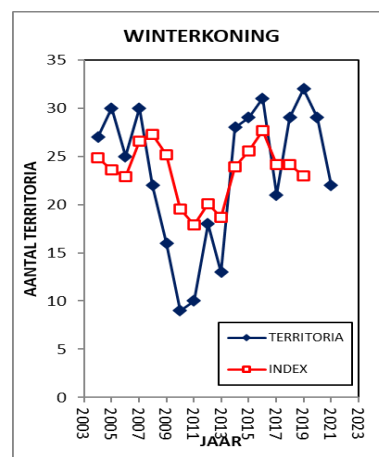
Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Witte kwikstaart	0	1	1	2	1	2	1	2	2	1	4	2	1	3	0	5	2	1

Deze soort was in alle jaren in kleine aantallen aanwezig. Veelal bij gebouwtjes, installaties of bruggen. Landelijk nam de soort af tot 2004, waarna verdere afname is gestopt.

Winterkoning (*Troglodytes trochloodytes*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Winterkoning	27	30	25	30	22	16	9	10	18	13	28	29	31	21	29	32	29	22

De winterkoning is een algemene broedvogel in het gebied. Wisselingen in aantallen worden waarschijnlijk vooral gestuurd door het al dan niet optreden van strenge winters. De ontwikkelingen in het gebied volgen de landelijke trend

Heggenmus (*Prunella modularis*)

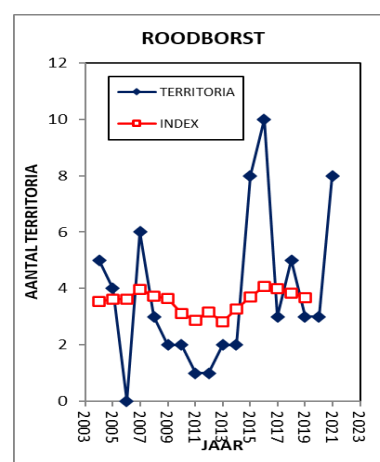
Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Heggenmus	0	0	0	2	3	4	3	0	0	0	2	0	2	3	2	2	0	1

De heggenmus zingt vaak erg vroeg in het seizoen en kan daardoor gemist worden, aangezien de inventarisatierond eind maart starten. In 8 van de 18 jaren kon geen territorium van de heggenmus worden vastgesteld. In de overige 10 onderzoek jaren in lage aantallen (1 tot 4). Landelijk neemt de soort sinds 1994 af.

Roodborst (*Erithacus rubecula*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Roodborst	5	4	0	6	3	2	2	1	1	2	2	8	10	3	5	3	3	8

Het aantal territoria van de roodborst lijkt iets toe te nemen sinds 2010. Ook landelijk is deze trend waarneembaar.

Gekraagde Roodstaart (*Phoenicurus phoenicurus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gekraagde roodstaart	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0

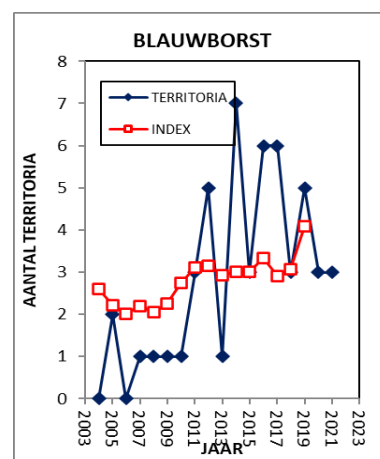
In 2011 werd een territorium van de gekraagde roodstaart vastgesteld. Dit lag in het noordwesten van het gebied.

Blauwborst (*Luscinia svecica*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Blauwborst	0	2	0	1	1	1	1	3	5	1	7	3	6	6	3	5	3	3

De blauwborst was tot 2010 een schaarse broedvogel (ca 1 territorium) in het gebied. Daarna namen de aantallen toe tot maximaal 7 territoria in 2014. De laatste jaren varieerden de aantallen tussen 3 en 6 territoria. In alle gevallen waren de territoria in het rietland aan de oostzijde van het gebied grenzend aan de Loenderveense plas.

De landelijk trend laat een vergelijkbaar toenemend beeld zien.

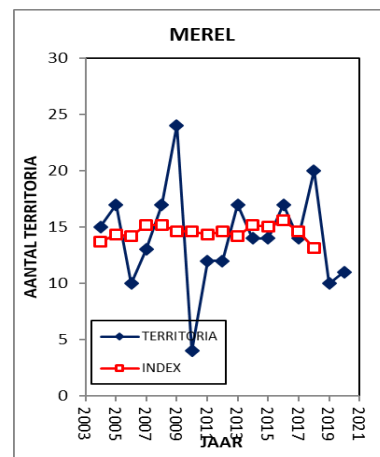

Merel (*Turdus merula*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Merel	15	17	10	13	17	24	4	12	12	17	14	14	17	14	20	10	11	12

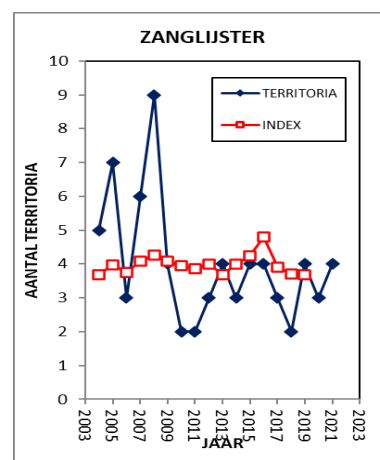
We troffen de merel overal aan waar opgaande bomen zijn. Gemiddeld over de gehele periode is er sprake van 15 territoria (tussen 4 en 25). Zoals bij meer zangvogels variëren de aantallen territoria vrij sterk zonder dat er een duidelijke trend of redenen aantoonbaar zijn. De landelijke index was jarenlang stabiel, maar sinds 2016 dalende als gevolg van extra sterfte door het Usutu-virus

Zanglijster (*Turdus philomelos*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zanglijster	5	7	3	6	9	4	2	2	3	4	3	4	4	3	2	4	3	4

Zanglijsters bewonen vooral bosranden. De territoria lagen overal waar wat opgaand bos te vinden is. Van 2004 tot 2009 lijken de aantallen gemiddeld wat hoger (3-9) dan de jaren erna (2-4). Landelijk is de soort stabiel.

Grote Lijster (*Turdus viscivorus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grote lijster	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

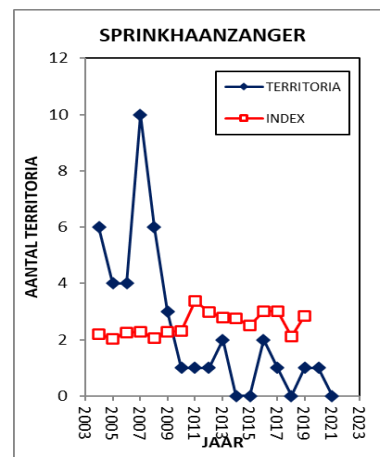
Van de grote lijster was alleen in 2010 een territorium vastgesteld. Ook in sommige andere jaren werd de soort wel waargenomen, maar er zijn niet voldoende waarnemingen voor een territorium. Wellicht wordt deze vroeg in het jaar zingende de soort in onze aanpak vaak gemist. Landelijk is sinds 1994 de trend dalend Rode lijst: kwetsbaar

Sprinkhaanzanger (*Locustella naevia*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sprinkhaanzanger	6	4	4	10	6	3	1	1	1	2	0	0	2	1	0	1	1	0

In het gebied is de sprinkhaanzanger na 2009 sterk afgenomen van 3-6 territoria in de periode voor 2009 naar 0 tot 2 territoria in de periode erna. Landelijk neemt de soort juist toe. Het lijkt er op dat het terrein minder geschikt is geworden. Hoogstwaarschijnlijk hangt dit samen met het regelmatig maaien en afvoeren van het riet in het oosten waardoor nogal wat ruigte is verdwenen en vochtig dotterbloem hooiland in de plaats is gekomen.

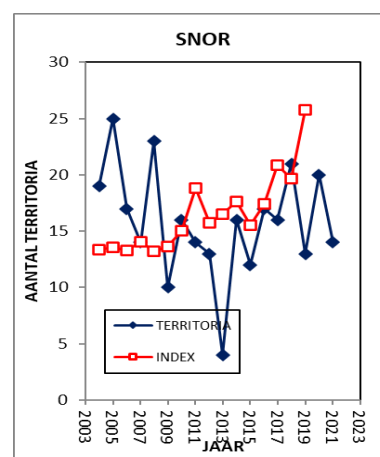
Snor (*Locustella lucinioides*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Snor	19	25	17	14	23	10	16	14	13	4	16	12	17	16	21	13	20	14

De aantallen territoria van de snor is stabiel rond een gemiddelde van 15. De snor broedt in het riet. Omdat hij vroeg begint te broeden is het van belang dat er overjarig riet aanwezig is. De tijdelijke dip in aantallen in 2013 lijkt een gevolg te zijn van de toen sterke afname van waterriet ten gevolge van overbegrazing door grauwe gans.

Landelijk is de trend sinds 2010 toenemend.

Rode lijst: kwetsbaar

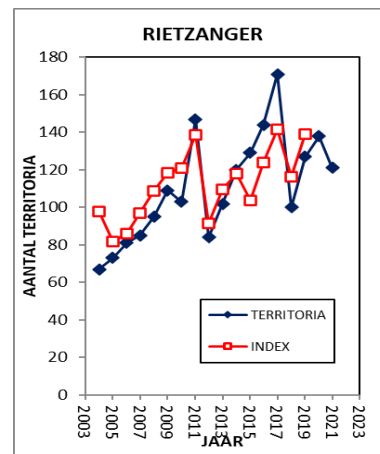

Rietzanger (*Acrocephalus schoenobaenus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rietzanger	67	73	81	85	95	109	103	147	84	102	120	129	144	171	100	127	138	121

De rietzanger is veruit de talrijkste broedvogel van dit gebied. Hij broedt niet in het riet maar in een zone die wat struiken bevat en meer naar de kant ligt. De variatie in aantallen territoria over de jaren heen loopt in de pas met de landelijk trend. De oorzaken hiervan moeten daarom waarschijnlijk gezocht worden buiten het broedgebied.

Zowel in het gebied als landelijk is de trend gemiddeld toenemend.

Cetti's zanger (*Cettia cetti*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Cetti's zanger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3	4

De Cetti's zanger is sinds 2010 een sterk opkomende nieuwkomer in Nederland. Ook in het onderzoeksgebied bezet deze standvogel sinds 2018 een toenemend aantal territoria.

Bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bosrietzanger	6	3	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	2

De bosrietzanger is in 7 van de 18 jaren als broedvogel aanwezig in wisselende aantallen (1 tot 6). Na een lange periode van afwezigheid (2001 tot 2018) zijn jaarlijks 2-3 territoria vastgesteld. Sinds 2002 is de landelijk trend toenemend.

Kleine Karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*)

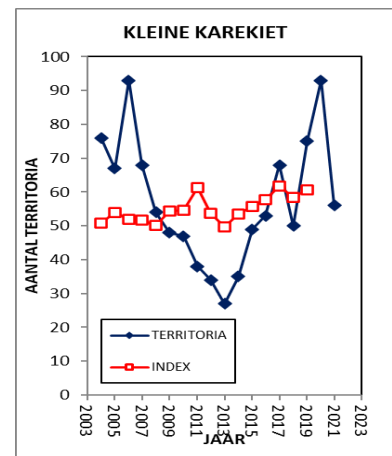
Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kleine karekiet	76	67	93	68	54	48	47	38	34	27	35	49	53	68	50	75	93	56

Vanaf 2006 nam het aantal territoria van de klein karekiet jaarlijks van ruim 93 naar 27 in 2013. Daarna namen de aantallen weer jaarlijks toe tot 93 in 2020.

De landelijk trend laat een licht stijgend lijn zien.

De lokale afname en herstel vanaf 2013 valt samen met de toenemende begrazing van het riet door grauwe ganzen tot 2013. Vanaf 2013 namen de aantallen weer toe. Dit tegelijk met het toegepaste beheer van verjagen en het verwijderen van de eieren van de grauwe ganzen in het gebied.

De terugval in 2021 past niet in de stijgende trend vanaf 2013. Mogelijk is er sprake van een landelijke achteruitgang maar op het moment van schrijven kan dit verband nog niet gelegd worden omdat de Sovon index nog niet bekend is.

Grote Karekiet (*Acrocephalus arundinaceus*)

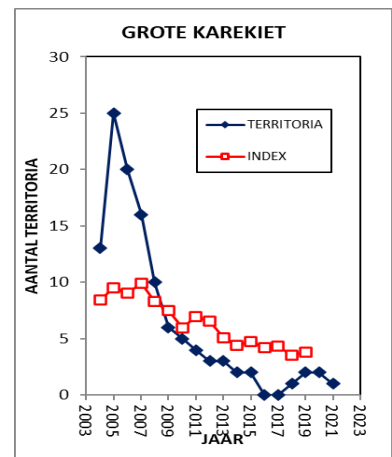
Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grote karekiet	13	25	20	16	10	6	5	4	3	3	2	2	0	0	1	2	2	1

Evenals de kleine karekiet namen ook van de grote karekiet de aantallen vanaf 2006 jaarlijks sterk af. Het lijkt wel zeker dat het verdwijnen van het waterriet een belangrijke invloed heeft (van der Winden & Dreef 2019).

Ondanks het intensief verjagen en nestbehandeling van grauwe ganzen sinds 2013 en het vervolgens zichtbaar herstel van het waterriet heeft dit nog niet geleid tot een duidelijk herstel van de aantallen grote karekiet. Sinds 2018 werden jaarlijks weer 1 of 2 territoria vastgesteld

Ook landelijk is er sprake van een langjarige afnemende trend, die echter veel minder sterk is dan in het onderzoeksgebied.

Rode lijst: bedreigd

Grauwe Vliegenvanger (*Muscicapa striata*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe vliegenvanger	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0

De grauwe vliegenvanger is een onopvallende broeder van open loof- en gemengde bossen, bosranden met struwelen en parkachtige gebieden.

In 4 van de 18 onderzoek jaren zijn broedterritoria zijn vastgesteld, aan de zuidwestzijde in de bosrand.

Rode lijst: gevoelig

Nachtegaal (*Luscinia megarhynchos*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nachtegaal	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0

In vier jaar konden we territoria van de nachtegaal vaststellen. In 2012 zelfs 2 territoria.

Deze bevonden zich steeds in de bosjes in het rietland in het zuidoostelijke rietland

Landelijk is de soort stabiel.

Rode lijst: kwetsbaar

Spotvogel (*Hippolais icterina*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spotvogel	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0

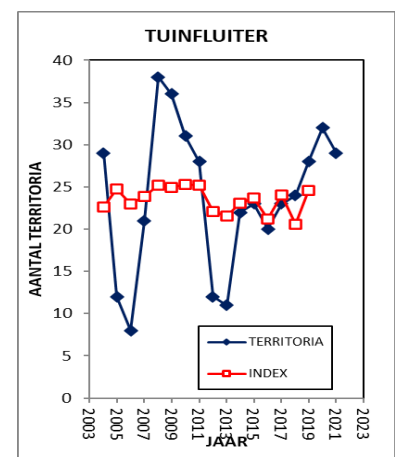
In 4 jaren hadden we een territorium van de spotvogel

Rode lijst: gevoelig

Tuinfluitter (*Sylvia borin*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tuinfluitter	29	12	8	21	38	36	31	28	12	11	22	23	20	23	24	28	32	29

De tuinfluitter is een soort van lage bosjes. In het gebied komt hij overal voor waar bomen en struiken te vinden zijn. Het betreft gemiddeld ongeveer 25 territoria, met sterke variaties over de jaren (van 8 tot 38). Landelijk is daarvan niets te vinden, wat suggereert dat er een plaatselijke oorzaak zou zijn. Wat dat dan is, blijft vooralsnog een raadsel.

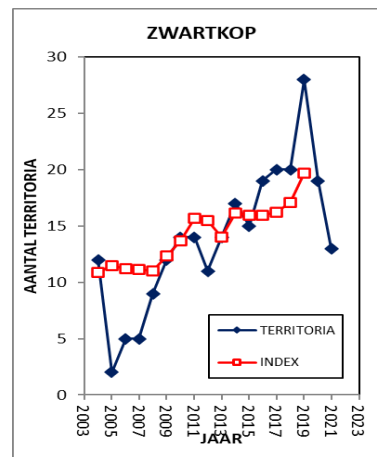

Zwartkop (*Sylvia atricapilla*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zwartkop	12	2	5	5	9	12	14	14	11	14	17	15	19	20	20	28	19	13

De zwartkop heeft een voorkeur voor een wat hoger opgaand bos dan de tuinfluiter, maar ondergroei moet wel aanwezig zijn.

In het onderzoeksgebied namen sinds 2005 de aantallen van 2 jaarlijks toe tot 28 in 2019. In 2020 en 2021 namen de aantallen weer af naar 13. Maar algemeen is de trend toenemend en overeenkomstig de landelijke trend.

Grasmus (*Sylvia communis*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grasmus	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0

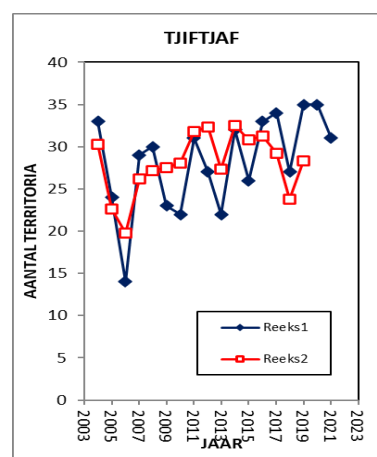
De grasmus leeft in laag struweel met een dichte kruidenvegetatie en enkele bomen die als zang- en uitkijkpost dienst kunnen doen. Dit is te vinden in allerlei landschappen: duinen, heide, jonge bosaanplant en parken.

De grasmus is een weinig voorkomende broedvogel in het gebied. Territoria vonden we nabij het hoofdgebouw aan de westzijde.

Tjiftjaf (*Phylloscopus collybita*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tjiftjaf	33	24	14	29	30	23	22	31	27	22	32	26	33	34	27	35	35	31

De tjiftjaf heeft voorkeur voor opgaand bos met ondergroei. De aantallen schommelen over de jaren en er lijkt sprake van een lichte toename. Hiermee volgt de tjiftjaf de landelijke trendlijn

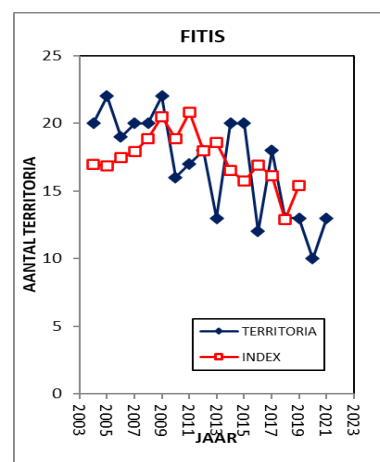

Fitis (*Phylloscopus trochilus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Fitis	20	22	19	20	20	22	16	17	18	13	20	20	12	18	13	13	10	13

De fitis lijkt in aantal af te nemen van ongeveer 20 in periode 2004 tot 2009 naar ongeveer 13 territoria in de periode 2016 tot 2021. Ook de landelijke trend laat dit beeld zien.

Baardman (*Panurus biarmicus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Baardman	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Alleen in 2004 is de baardman waargenomen. Waarschijnlijk betrof het doortrekkers. In tegenstelling tot wat eerder gemeld is (Spoorenberg & Mooij 2010) laten we deze waarneming niet als geldige territoria gelden

Staatmees (*Aegithalos caudatus*)

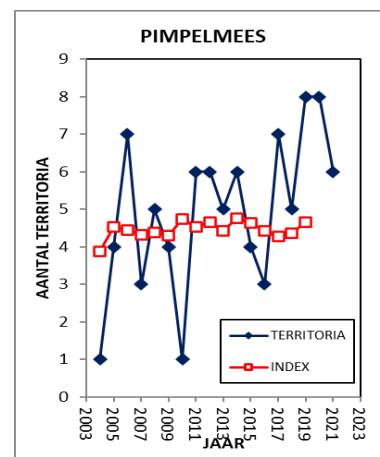
Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Staatmees	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	2	0	0	1

In alle jaren werd de staartmees waargenomen op verschillende locaties in het gebied. In de helft ervan mochten we volgens de BMP-criteria een territorium aannemen. Landelijk vertoont de staartmees een dalende trend sinds 1994.

Pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pimpelmees	1	4	7	3	5	4	1	6	6	5	6	4	3	7	5	8	8	6

De aantallen territoria van de pimpelmees variëren wild, zonder dat er een trend in valt te ontdekken, of het zou een licht toenemende trend moeten zijn. Dit heeft geen relatie met de landelijke trend, die stabiel is. De territoria liggen verspreid over de bosjes.

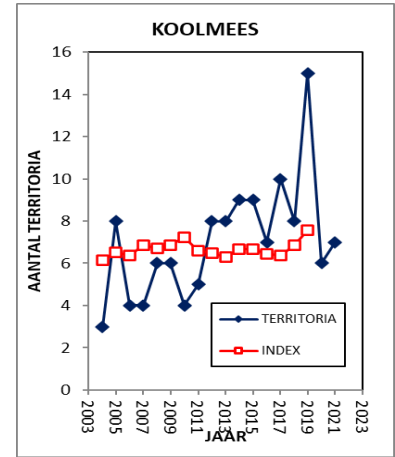

Koolmees (*Parus major*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Koolmees	3	8	4	4	6	6	4	5	8	8	9	9	7	10	8	15	6	7

De aantallen van de koolmees schommelen ook, waarbij evenals bij de pimpelmees een licht stijgende trend zichtbaar lijkt. De landelijke trend is stabiel. De territoria zijn verspreid over de bosjes.

Boomkruiper (*Certhia brachydactyla*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Boomkruiper	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	3	1	1	3	3	1	0

In de meeste jaren zijn boomkruipers waargenomen, maar vanaf 2014 konden jaarlijks ook 1 tot 3 territoria vastgesteld worden. Ook landelijk neemt de boomkruiper toe.

Gaaï (*Garrulus glandarius*)

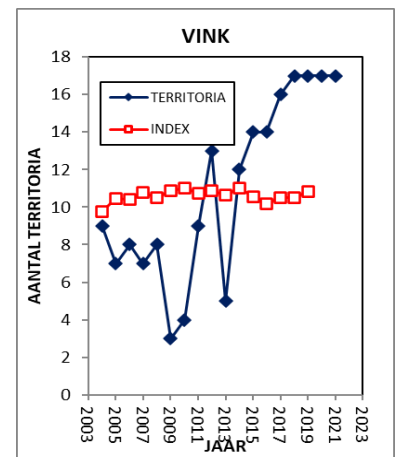
Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gaaï	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0

Van de gaaï werd in 7 van de 18 jaar een territorium vastgesteld. In alle gevallen lag dat in het zuidoosten van het gebied. De soort werd wel elk jaar waargenomen. Landelijk is deze soort de laatste jaren stabiel.

Vink (*Fringilla coelebs*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vink	9	7	8	7	8	3	4	9	13	5	12	14	14	16	17	17	17	17

De vink is in nogal variërende aantallen aanwezig in stukken met opgaand bos. De trend in het gebied is toenemend van gemiddeld 8 territoria in de jaren 2004 tot 2013 naar gemiddeld 17 in de jaren 2018 tot 2021. Landelijk is de trend sinds 2004 stabiel.

Goudvink (*Pyrrhula pyrrhula*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Goudvink	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	1	0	0	0	0	0	0

Van de goudvink zijn alleen in 2012 (2), 2014 (2) en 2015 (1) territoria vastgesteld in de singels en bospercelen. Landelijk neemt de goudvink toe.

Groenling (*Carduelis chloris*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Groenling	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	2	1	1	0	0

De groenling werd de afgelopen 18 jaar in 6 jaren als broedvogel vastgesteld. Landelijk nam de groenling tussen 2000 en 2014 jaren sterk toe en is sindsdien stabiel.

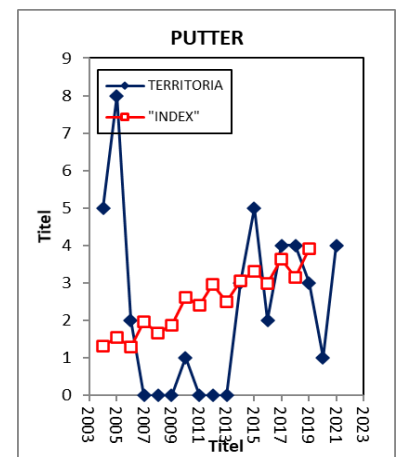
Putter (*Carduelis carduelis*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Putter	5	8	2	0	0	0	1	0	0	0	3	5	2	4	4	3	1	4

De putter is na een piek in 2005 in twee jaren tijd als broedvogel verdwenen uit het gebied.

Na 2013 is de soort als broedvogel terug met jaarlijks gemiddeld ongeveer 3 territoria

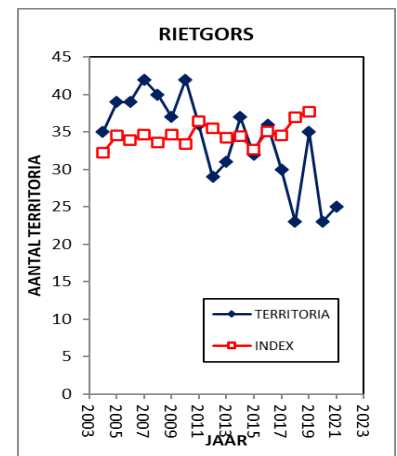
Landelijk toont de putter als broedvogel al jarenlang een stijgende trend.

Rietgors (*Emberiza schoeniclus*)

Broedterritoria	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rietgors	35	39	39	42	40	37	42	36	29	31	37	32	36	30	23	35	23	25

De rietgors komt in bijna het hele gebied voor. Alleen in het zuidwesten is een stuk waar ze vaak ontbreken. Het optimale biotoop van de rietgors lijkt op die van de rietzanger, en dat blijkt ook wel als we de kaarten vergelijken. De aantallen waren tot 2011 vrij stabiel ongeveer 38. Hierna namen de aantallen af, zij het met grote fluctuaties naar een gemiddelde van ongeveer 28. Dit in tegenstelling tot de landelijke trend, die stabiel tot licht stijgend is. Het is niet duidelijk wat de oorzaken zouden kunnen zijn van deze lokale afname.

Hoofdstuk 6. Dankwoord

Vele handen maken licht werk. Dit geldt ook voor het uitvoeren van deze broedvogelinventarisaties. In de loop van 18 jaren hebben 53 vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken bijgedragen. Sommigen slechts een en anderen (bijna) alle jaren. Ervaren en ook beginnende tellers zijn in een goed teamverband opgetrokken. In de periode 2004 - 2009 betrof dit, naast het veldwerk, ook hele avonden samen alle veldgegevens met de hand uitwerken en interpreteren.

Naast veel bruikbare gegevens, heeft dit in 18 jaar dus ook tot een flinke groep opgeleide tellers geleid. In bijlage 4 staan alle tellers genoemd. Zonder hen was dit dus allemaal niet mogelijk en daarom is hen de meeste dank verschuldigd.

Speciaal woord van dank ook voor Rob van Veen, die 15 jaar onafgebroken de ontwikkeling van de zwarte sterns op de vlotjes nauwlettend heeft gevolgd en geregistreerd. En ook speciaal dank aan Joke van Velsen, die naast 18 jaar meetellen, ook niet naliet om in de vroege ochtend, of tijdens bijeenkomsten de tellers te verrassen met wat lekkers in de vorm van paaseitjes, koekjes of taart.

En zeker niet te vergeten in dit dankwoord is Jan Mooij, die in de verwerking van de gegevens en opstelling van voorgaande 2 rapporten een hoofdrol heeft vervuld. En dit was een goed vetrekpunt bij het analyseren en verwerken van de gegevens voor dit rapport. Bij de totstandkoming dit rapport hadden Jan Mooij en Dirk Prop een belangrijke rol als kritische meelezers.

Ook de beheerder Waternet heeft laten zien, dat zij graag met ons als vrijwilligers werkt. De samenwerking was niet altijd foutloos, maar wel voortreffelijk. Speciaal woord van dank gaat hierbij uit naar Nico Bouman, Gerard ter Heerdt en Vincent van der Spek.

Het is aan de goede samenwerking van allen te danken, dat dit project alle jaren zo goed is verlopen. En nog steeds doorloopt.

Geraadpleegde literatuur

Van Dijk, A.J. 2004. Handleiding Broedvogelmonitoring Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Prop, D., J. Mooij & P. Spoorenberg, 2010. Sovon broedvogelkartering via internet. Het Vogeljaar 58 (2) 58-62

Sovon, Indexen broedvogels 1990-2019; Netwerk Ecologische Monitoring, Sovon, provincies en CBS, www.sovon.nl.

Spoorenberg, P. en J. Mooij, 2010. Broedvogelinventarisatie Waterleidingplas Loenen 2004-2008, Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken. Rapport nummer: 187

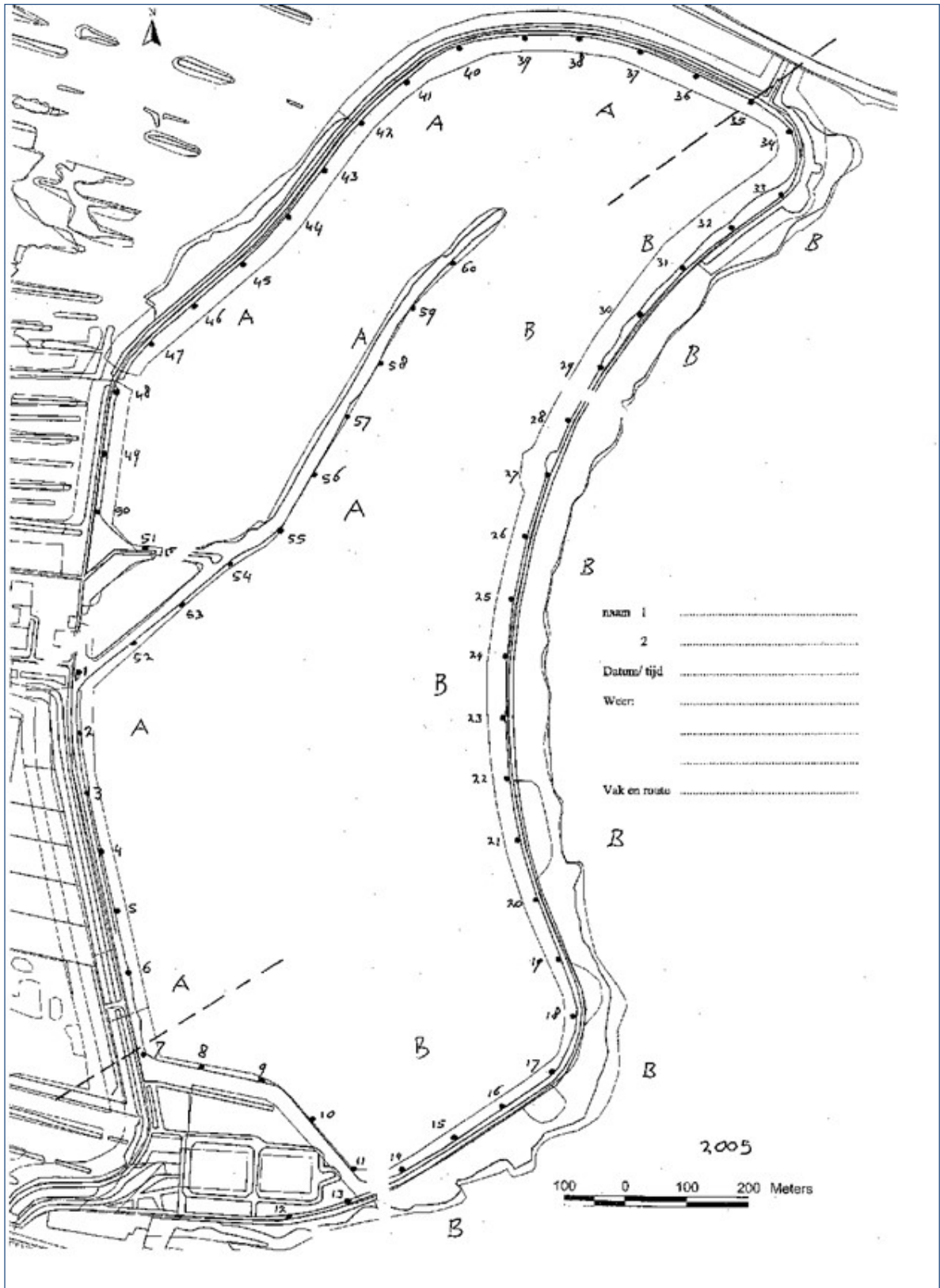
Spoorenberg, P. en J. Mooij, 2014. Broedvogelinventarisatie Waterleidingplas Loenen 2004-2013, Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken. Rapport nummer: 231

Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F. 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Van der Winden, J. & Dreef C. Effecten van ganzen op moerasvogelhabitat in de Oostelijke Vechtplassen. Literatuurstudie in verband met instandhoudingsdoelstelling Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. Rapport 2019-04 Jan van der Winden Ecology. Utrecht.

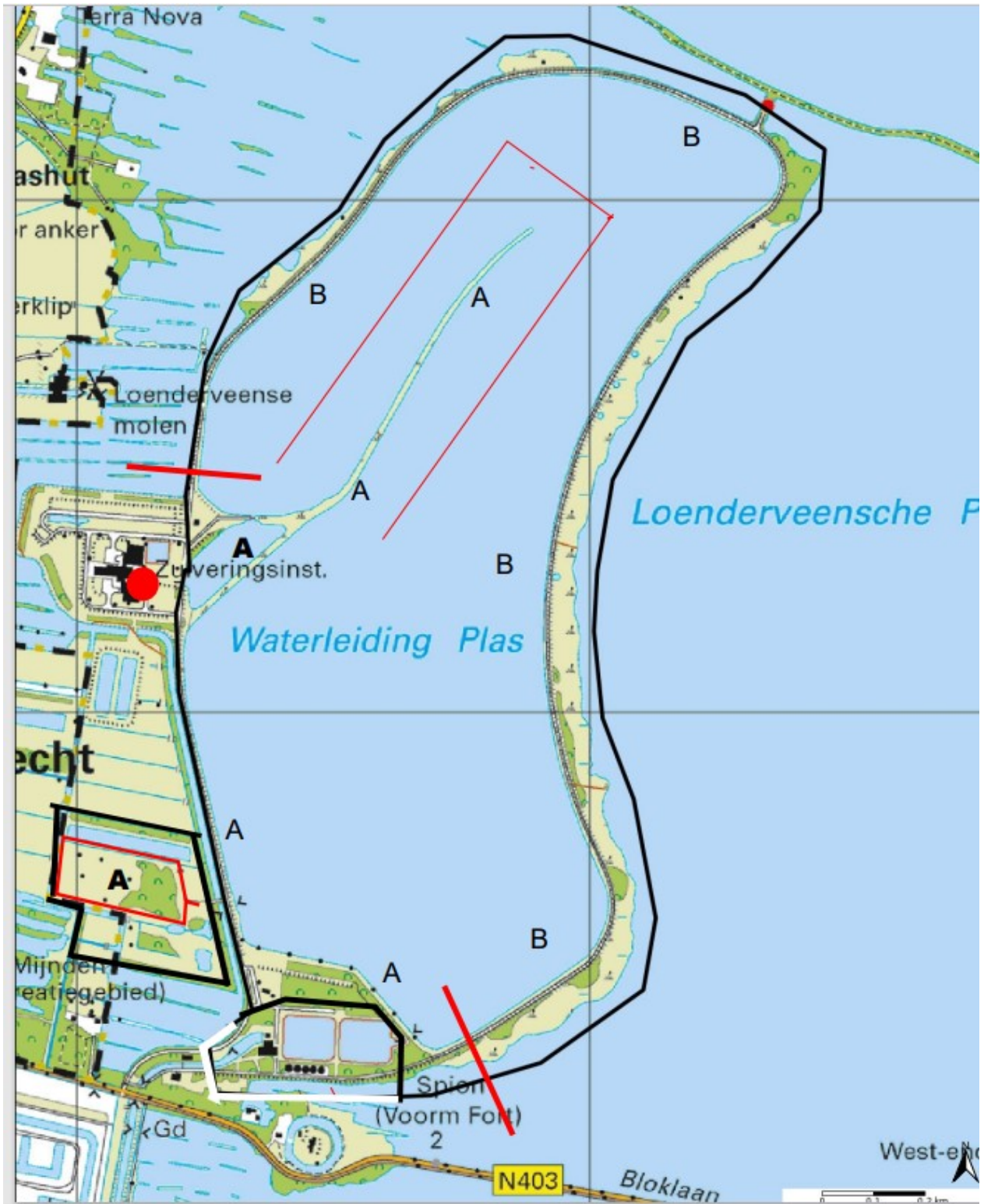

Bijlage 1. Kaart met 2 subgebieden A en B (2004 t/m 2016)

Bijlage 2. Kaart met 2 subgebieden A en B (2017 t/m 2021)

Bijlage 3. Data inventarisatierondes 2004 t/m 2021

2004		2005		2006		2007		2008	
1	14-mrt	1	13-mrt	1	12-mrt	1	11-mrt	1	8-mrt
2	28-mrt	2	27-mrt	2	26-mrt	2	25-mrt	2	23-mrt
3	9-apr	3	10-apr	3	9-apr	3	8-apr	3	5-apr
4	18-apr								
5	25-apr	4	24-apr	4	23-apr	4	22-apr	4	20-apr
6	7-mei	5	8-mei	5	7-mei	5	6-mei	5	5-mei
7	16-mei								
8	17-mei a	6	18-mei a	6	16-mei a	6	18-mei a	6	11-mei
9	23-mei	7	22-mei	7	21-mei	7	20-mei	7	25-mei
10	3-jun a	8	1-jun a	8	31-mei a	8	5-jun a	8	28-mei a
11	8-jun	9	5-jun	9	4-jun	9	3-jun	9	31-mei
12	8-jun a	10	9-jun a	10	7-jun a	10	6-jun a	10	6-jun a
13	13-jun								
14	20-jun	11	19-jun	11	18-jun	11	17-jun	11	14-jun
15	4-jul	12	3-jul	12	2-jul	12	1-jul	12	29-jun

2009		2010		2011		2012		2013	
1	15-mrt								
2	29-mrt	1	21-mrt	1	27-mrt	1	1-apr	1	31-mrt
3	12-apr	2	4-apr	2	10-apr	2	15-apr	2	14-apr
4	26-apr	3	17-apr	3	24-apr	3	29-apr	3	28-apr
5	10-mei	4	2-mei	4	8-mei	4	13-mei	4	12-mei
6	13-mei a	5	6-mei a	5	13-mei a	5	17-mei a	5	19-mei a
7	24-mei	6	16-mei	6	21-mei	6	27-mei	6	26-mei
8	31-mei	7	30-mei						
9	3-jun a	8	3-jun a	7	5-jun	7	10-jun	7	9-jun
10	7-jun					8	16-jun a	8	17-jun a
11	10-jun a	9	13-jun	8	19-jun	9	24-jun	9	23-jun
12	21-jun	10	27-jun						
13	5-jul			9	3-jul	10	8-jul	10	7-jul

2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021	
1	30-mrt	1	22-mrt	1	20-mrt	1	26-mrt	1	25-mrt						
2	13-apr	2	5-apr	2	3-apr	2	9-apr	2	8-apr	1	7-apr	1	12-apr	1	4-apr
3	27-apr	3	19-apr	3	17-apr	3	23-apr	3	22-apr	2	21-apr	2	26-apr	2	18-apr
4	11-mei	4	3-mei	4	1-mei	4	7-mei	4	6-mei	3	5-mei	3	10-mei	3	2-mei
5	14-mei a	5	13-mei a	5	12-mei a	5	11-mei a	5	9-mei a	4	10-mei a	4	12-mei a	4	12-mei a
6	25-mei	6	17-mei	6	15-mei	6	21-mei	6	20-mei	5	19-mei	5	24-mei	5	16-mei
7	8-jun	7	31-mei	7	29-mei	7	4-jun		3-jun	6	2-jun	6	7-jun	6	30-mei
8	17-jun a	8	14-jun	8	12-jun	8	14-jun a	7	13-jun a	7	12-jun a	7	10-jun a	7	10-jun a
9	22-jun	9	18-jun a	9	16-jun a	9	18-jun	9	17-jun	8	16-jun	8	21-jun	8	13-jun
10	6-jul	10	28-jun	10	26-jun	10	2-jul		1-jul	9	30-jun	9	5-jul	9	27-jun

a = avondronde

Bijlage 4. Lijst van de tellers 2004-2021

voornaam	achternaam	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Tonny	Bakker						1	1	1											3
Francis	Bakker							1												1
Guido	Band																	1	1	2
Juun	de Boer																1	1		2
Pieter	Bogaers																	1		1
Ellen	de Bruin		1	1	1	1	1													5
Huib	Casander					1	1		1	1	1	1	1	1	1			1	1	12
Doortje	van Dijk																		1	1
Ricardo	van Dijk		1	1	1	1	1													5
Han	Dijkers				1	1		1				1		1			1		1	7
Anco	Driessen														1	1	1			3
Maartje	Doorn						1	1	1											3
Pieter	Doorn						1	1	1											3
Anco	Driessen	1	1						1	1										4
Michael	Everard																		1	1
Aline	Flemming	1	1	1	1	1	1													6
Hans	Flemming	1																		1
Simone	Galavazi																		1	1
Pieter Jan	Hegenbart				1	1	1													3
Tjark	van Heijningen										1	1								2
Izaak	Hilhorst												1	1	1					3
Peter	Jansen									1	1			1						3
Dick	Jonkers	1																		1
Corné	Joziase	1																		1
Wobbe	Kijlstra					1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13
Cor	de Kruij	1	1																	2
Gabe	Langhout																1			1
Arda	van Lee																1	1		2
Rob	van Maanen	1																		1
Wil	Makkinje						1	1	1											3
Ellen	de Moel																1			1
Jan	Mooij			1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	15
Sandra	Nikkesen													1	1					2
Engbert	van Oort	1																		1
Guus	Proost	1	1	1	1	1														5
Dirk	Prop								1			1	1	1	1	1	1	1	1	9
Rien	Rense			1	1	1	1	1						1						6
Wouter	Rohde	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	17
Hilde	de Rooij											1								1
Hedwig	Schoorlemmer												1	1						2
Piet	Spoorenberg	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	18
Arnold	Top	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1							12
Gert	Uittenbogaard													1						1
Rob	van Veen			X	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	zwarte ster	16
Joke	van Velsen	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	18
Adrie	Vermeule	1	1	1	1	1	1													6
Michel	Vlaanderen						1	1	1	1	1									6
Betty	Vos								1											1
Hugo	Weenen	1	1	1	1	1	1	1	1	1						1				10
Katja	Wijburg								1											1
Ilco	van Woerseem	1																		1
Frits	Wolfswinkel										1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
Bonne	Zijlstra													1						1
Totaal	Totaal	16	12	12	14	16	19	15	16	11	10	12	11	16	11	10	13	12	13	239